

in overleg en met toestemming der Directies der Stoomvaartmaatschappijen „Nederland” en „Rotterdamsche Lloyd” wordt dit blad te Port-Said onder de passagiers persoonlijk gedistribueerd en ligt bovendien ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”.

Opgericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR. } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
 INLICHTINGENDIENST } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD”
 HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie” en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1937*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Fa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komen, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar niet alleen Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benoogde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan een proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garanderen wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventuele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: Bericht. — De Pacificatie van Atjeh. — De Rijstcommissie van Mr. Nederburgh. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Inl. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Ingezonden. — Uit den Verren Vreemde. — Mededeelingen. — Mutaties van 29 Aug. tot 12 September 1923.

PIERRE MATVELD
 COIFFEUR POUR DAMES
 Nouveauté Parfums espagnols
 „Myrurgia”
 PASSAGE 13 - LA HAYE - TEL. 1606

DANS-INSTITUUT
LILI GREEN
 Margaret Walker
 Moderne Society-Dansen. Aanvang Clublessen, Dance-teas en Society-avonden 15 Oct. Privaatles van af heden dagelijks. — Inlichtingen en prospectus op aanvraag.
 Parkstraat 73 a - Den Haag - Tel. H. 5209

GEEN FILIALEN

SLAAPkamer-Ameublement . . .	f 170
HUISkamer-Ameublement . . .	f 175
HEERENkamer-Ameublement . . .	f 275

Alles onder volle garantie.
69 'T WOONHUYS, Parkstraat 69
 Telefoon HAAG 5328

INDISCHE UITRUSTINGEN
 VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHE
 A. DE VRIES & ZONEN
 AMSTERDAM
 ROTTERDAM
 DEN HAAG
 UTRECHT
 BAARN

Voor de Tropen
 is het beroemde merk
„His Master's Voice”
 GRAMOPHONES en PLATEN onmisbaar! De grootste Componisten: PUCCINI, LEONCAVALLO, MASCAGNI, REJER, SAINT-SAENS, EDWARD ELGAR, MASSENET, enz. raden U in hunne attesten aan, uitsluitend DIT merk aan te schaffen als het hoogst begaafde kunstwerk der volmaaktheid.
 De grootste Artisten op vocaal en instrumentaal gebied verleen hunne medewerking.
 ALLEENVERKOOP te 's-Gravenhage bij
WILLEM SPRENGER
 Agent der Gramophone Comp. Ltd.
 PASSAGE 46 TEL. H. 3778

A.H.I.T.

Het ALGEMEEN HAAGSCH INSTITUUT VOOR TANDHEELKUNDE (A.H.I.T.) te 's-Gravenhage, **Piet Heinstraat 2a**, Telefoon M. 4580, is onweerlegbaar de meest moderne en beste inrichting in Europa voor de behandeling van mond- en tandziekten. De behandeling geschiedt uitsluitend door bekwame tandartsen-specialisten, onder leiding van tandarts **Alex Mertens**. Lage Tarieven. De gedrukte tarieven zijn kosteloos aan het Instituut verkrijgbaar, hetwelk geopend is alle werkdagen van des morgens 8.30 uur tot des avonds 10 uur, behalve van 6-7 uur. Zondagsmorgens van 10-12 uur.

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansens & Tilanus
FRIEZENVEEN
Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Waar dineert en lunched goed en goedkoop?
RESTAURANT BAZARSTRAAT
Bazarstraat 5-7 Den Haag
bij het Vredespaleis en de Scheveningsche Boshjes
is het eenige adres in Den Haag, waar U kunt Lunchen vanaf f 0.75 en Dineeren vanaf f 1.-.
Restaurant à la Carte den geheelen dag. Gebruik van dranken niet verplichtend. Geen foioen.
Aanbevelend, O. F. DE VRIES.

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES“
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
in de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen 3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen van hygiëne en comfort voor de bezoekers.
Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden
Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip- of Douchebaden op voordelige voorwaarden.
Op veriangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

DEN HAAG
VB
N.V.
Vereenigde Bakkerijen
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK EN DE OUDE VETTE HEN
Bilderdijkstraat 139 Tel. Marnix 3820
Brood - Beschuit Banket
Geregelde bezorging in alle wijken van DEN HAAG, SCHEVENINGEN, RIJSWIJK en WASSENAAR.

In gezin gew. ind. hoofdambt., ruim huis, even buiten Den Haag, bewonende, kunnen
twee kinderen worden opgenomen.
Uitstekende lagere school aanwezig in de onmiddellijke nabijheid der woning. Centrum Den Haag, per electr. tram van het huis uit in twintig minuten te bereiken. Krachtige doch liefderijke leiding en toezicht op studie verzekerd.
Brieven onder No. 178L aan het Bureau van dit Blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

BERICHT.
Aangezien wij door de wanorde bij de Post-cheque en Girodienst in het geheel geen afrekening ontvangen en talloze personen, die ons geld per postgiro zonden daarvan de dupe zijn geworden, doordien hun bestelling niet is uitgevoerd, verzoeken wij dringend ons tot nader bericht gelden **niet per postgiro**, doch per postwissel of kassier over te maken.
DE DIRECTIE
DER N.V. TEN HAGEN

De Pacificatie van Atjeh.
Als een belangrijke aanvulling van het in het begin van de vorige maand verschenen werk over de Economische Staatkunde in Atjeh van de hand des Heeren Joh. Langhout, *) nemen wij hieronder gaarne over het onder hoofde dezes voorkomende artikel in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 1 September j.l., Avondblad B, bldz. 3.

Het moge een bewijs te meer zijn, dat wij op Atjeh nu werkelijk op den goeden weg zijn en dat de vooral onder het bestuur van den in Mei j.l. afgetreden Gouverneur A. G. H. van Sluys genomen maatregelen van groot succes blijken te zijn voor de steeds toenemende pacificatie van het gewest, dat nagenoeg anderhalf zoo groot is als Nederland, met een bevolking van 736.000 zielen.
Wij laten thans zonder verder commentaar het woord aan den schrijver van genoemd artikel: „Den 18en Juli is in Kampong Reueng-Reueng, Moekim Deah Mon Ara, overleden Teunkoe Balei, een dergenen, die destijds bij de onderwerping van Atjeh aan het Nederlandsche gezag, niet wilde bukken en zich — met zoovele anderen — vestigde op Poelodjan bij Penang, waar thans nog eenige duizenden Atjehers wonen, die er in dit tijdsverloop reeds geheel zijn ingeburgerd.
Verleden jaar, zoo vertelt een correspondent van het Soer. Hbld., zijn, als gevolg van en tevens als bewijs voor het voortschrijdende succes der pacificatie verschillende gezaghebbenden met hun volgelingen teruggekeerd. De oude hardhoorende schriftgeleerde Teunkoe di Reubee, die naar Pidië terugkwam gaf het voorbeeld. Een tijdje later achtte ook Teunkoe Balei den tijd gekomen, om naar zijn oude land terug te trekken, welk feit voor ons gezag een groot succes mocht worden genoemd en niet nagelaten heeft het ontluikende vertrouwen in onze bedoelingen voedsel te geven.
Want deze oude heer, die op het laatst van zijn leven half verlamd was, bezat wegens zijn groote kennis van den Koran, een ongelimiteerd gezag onder zijn landgenooten en vooral onder de andere oelama's (schriftgeleerden), die een diep respect hadden voor zijn kennis. Bij zijn terugkeer bleek dit wel duidelijk. Alle oelama's en niet alleen die uit Segli, waar een centrum is van studie van den Koran, maar ook die uit Groot-Atjeh, kwamen hun opwachting maken. Dat zelfs T. R. Keumala, zelf een groot kenner van den Islam, en vertegenwoordiger van het Sultangeslacht, hem bezocht, om hem te verwelkomen, toont wel zeer sterk, hoe men in de Atjehsche wereld dezen man hoogschatte.
Ook de ass.-resident Caron, en de (toenmalige) Controleur van Pidië Swaab bezochten hem. Bij

*) Economische Staatkunde in Atjeh door J. Langhout, N. V. Boekhandel v. h. W. P. van Stockum & Zoon, Den Haag, 1923. Zie de beoordeeling van dit in vele opzichten verdienstelijk werk, Nieuwe Rotterdamse Courant van 6 September j.l., Ochtendblad B, bldz. 4.

Ga niet naar de Tropen
zonder originee's Voedingzouten en **AURUM POTABILÉ** van JULIUS HENSEL
Deze preparaten zijn daar onmisbaar en meer dan hun gewicht aan goud waard. Vraagt gratis Prospectus aan uwen Apotheker of schrijf er om aan
Kantoor Ned. en Kol. „Henselwerke“, Apeldoorn

J. HORNMAN & ZOON
TAXATEURS
Groot Hertoginnelaan 252 - Den Haag
Telefoon M. 391.
In- en Verkoop-Bureau van geheele en ged. van Inhoedels

dit bezoek vroegen ze hem of hij nu niet genegen was, den terugkeer van uitgewekenen te bevorderen. Hij verklaarde zich toen bereid, daaraan mede te werken en heeft woord gehouden.
Van dien tijd af is dan ook een geregelde terugkomst waar te nemen. Op deze wijze heeft de thana ontslapen oude heer medegewerkt aan de pacificatie van dit land en geholpen het vertrouwen te versterken.
Hij kon dit doen met een zuiver geweten, want toen de bovengenoemde T. R. Keumala later bij hem informeerde, hoe hij nu den toestand in Atjeh werkelijk vond, antwoordde hij, er zoo gunstig over te oordeelen, dat zijn meening het best kon worden weergegeven door een droom, dien hij laatst had gehad.
Die droom was in het kort: Op een blang (veld) graasden sapis en kambings, en daar tusschen lagen vreedzaam de matjan's, zonder die andere dieren te hinderen.... De beeldspraak, die de droom bevatte, ontgaat ons niet, maar deze woorden van een oud, invloedrijk man, die het land gekend heeft voor den oorlog, tijdens den strijd, en nu den toestand heeft aanschouwd, welke woorden gegaan zijn van mond tot mond, hebben vertrouwen geplant bij velen, die op zijn zachtst gezegd, sceptisch tegenover onze bedoelingen stonden.
En voor het bestuur houden ze een waardeering in, die meer zegt, dan schitterende speeches en dikke woorden.”
A. R. v. O.

De Rijstcommissie van Mr. Nederburgh.
(Slot.)
De reis, van Samarang overland naar Soerabaja werd voortgezet over Sidajoe; maar nog voor de commissaris-generaal die plaats, bereikt had, kwamen twee Bataviasehe mandarijnen hem reeds inhalen.
't Waren de heeren Keyser en van IJsseldijk, die met eene regeeringsopdracht in den Oosthoek vertoefden. Met hen kwamen de resident van Bangkalan, de panembahan van Madoera en eenige notabele ambtenaren uit Soerabaja. 't Was zooveel als eene commissie van ontvangst bij zijn intocht in de Krokodillenstad; het korte zeetraject van Sidajoe derwaarts was spoedig afgelegd en voor eene demonstratie ter reede was gezorgd. Al wat vaartuig heette, groot en klein, had de vlag in top; overal, waar op dit weeke strand een kanon kon staan, viel een schot, en waar ergens de kares van den grooten heer passeeren moest, stonden en haie militairen geschaard. In de ambtswoning van den gezaghebber van den Oosthoek hield Nederburgh receptie; daar defileerden met vaandel en volle geweer de piekeniers, die te voren op het jaagpad langs de rivier gestaan hadden. Achter hen kwam een optocht van Chineseche burgers, eveneens met vaandels, en tevens met bamboestellages waarop, hoog in de lucht, eenige opgedirkte kinderen waren te pronk gezet.
Wist mr. Nederburgh dat deze gehuurde stumperjes, uren lang blootgesteld aan den walm der flambouwen en aan de vermoeden van 't rondsollen op een ongemakkelijke zitplaats, het meermalen bestierven? Bij die Mongolen in feestgewaad, die met draken en „verzonnen gedrochten“ beschilderde vaandels, die Chineseche emblemen en kindertjes op bamboes, behoorde het gewone feestmisbaar: klaterende bekkens, dreunende pauken, krijschende violen en bonzende gongs en trommels. In Europa zou men in zoo'n vertooning misschien niet aanstonds een erbewijs gezien, maar eerder gedacht hebben aan een ketelmuziek voor een populair persoon.
Er werd te Soerabaja weer ruim feest gevierd; doch wat die rijst-enquête betrof, daarvan kwam niet veel in het dagboek. En toch was de gelegen-

HET VAN OUDS BEKENDSTAANDE MUZIEKHUIS „TENZER“
PAUL KRUGERLAAN 114
Gramophoons in alle prijzen vanaf f 15.—
Gramfoonplaten vanaf f 1.50
Reparatie-inrichting voor alle soorten muziekinstrumenten
VERZENDING NAAR OOST EN WEST

P. H. MATLA Pansier-straat 33 **SCHEVENINGEN**

Motor- en Reparatie-
Reëwielhandel Inrichting

LIJFFELEN EN NIKKELEN ZEER BILLIJK

COLUMBUSSTRAAT 159
TEL. M. 5307

J. Julius Oppenheim
FOTOGRAAF
EX-OPERATEUR v.o. „SKETCH“

**SPECIALAAL ADRES
VOOR DAMES
EN KINDER
KONFEKTIE**

v. s.

GERZON

kolen onder de oksels zonder dat de huid schroeide, en verrichtte meer van die kunsten, welke met de algemeene natuurwetten schenen te spotten.

Zoo gingen hier de dagen voorbij; altijd zat de speelman op het dak. Intusschen riepen de belangen ener zending, welke hij zichzelven had opgedragen, den commissaris-generaal naar Probolinggo, vanwaar hij een *Abstecher* maakte naar het binnenland. Hij wilde weer eens rijst zien. Niet de rijst van de alluviale vlakten langs de Java-zee, maar bergrijst, en de verspreiding dier cultuur in de binnenlands gelegen residenties. Hij wilde daar den Javaanschen landsman aan 't werk zien gelijk de dichter Jan de Marre hem gezien had:

— nu aan 't zwoegen
Om berg en heuvelen en vlakten om te ploegen,
De Rijst te zaaien in het slijbige moeras;
Dan vormt hij Kaden voor dit nuttig veldgewas,
Bepaalt het levend vocht, 't geen 't land heeft overtoegen.
Nu lokt het oog der zon door koesterend vermogen
Ontelbre kruiden uit den dieptheplanten grond,
En doet dien prijken met den bloessem in den mond. Enz.

Die „kaden“ van den dichter zouden in de werkelijkheid wegkripen tot miniatuurdijkjes — maar de commissaris had zeker al eens vroeger een *galangan* om een rijstveld gezien. De tocht geschiedde ditmaal met klein gevolg, zonder veel omslag en bagage; voorts, in verband waarschijnlijk met den toestand der wegen, in draagstoelen. Te Loemadjang vond men een bouwvallig fortje met een garnizoen van een sergeant, tevens posthouder, en... één soldaat. Wellicht had men zich deze beide „bezettingen“ ook nog kunnen besparen door b.v. een bordje te plaatsen met *Verboden hier te wandelen*, of door een hekje om de schans te maken. Trouwens, Loemadjang was destijds niet veel meer dan een vooruitgeschoven post naar de wildernis, een étape van den reisweg, die leidde naar het onherbergzame Zuiderzeestrand.

Had mr. Nederburgh een man van eenige intellectuele ontwikkeling en gevoel voor natuurschoon als journaalschrijver met zich gevoerd, het verhaal van dien tocht dwars door de *rimboe* naar een woest en eenzaam strand had belangrijk genoeg kunnen zijn. Doch de Bataviasche klerk in zijn gevolg noteerde alleen, dat de bezoekers zich diverteerden met visschen en met eene wandeling langs het strand. Noch de met groen overwoekerde bouwvallen van Tjandi Ardipoera, noch het wijde vergezicht van de klip van Paras Gowong, noch de oerboschen, die hun loover hier en daar tot in het schuim der branding lieten hangen, noch de aanblik van het woeste eiland Baroeng of de verschijnselen van flora en fauna zouden in het dorre rapport een plaats vinden. 't Was misschien ook niet te verwachten dat zulk een hooggeplaatst reiziger, waar hij de godin van deze kust, de Ratoe Loro Kidoel, de eer van een bezoek aandeed, die kust beschouwd zou hebben met de oogen van een dichterlijk onderlegden natuuronderzoeker gelijk Junghuhn. Nog minder met de oogen van vaderlandsche poeten, gelijk Ter Haar en Hofdijk. Waar zou hij b.v. de kleuren geborgd hebben voor de schildering van een nachtelijk tooneel op het zeestrand, wanneer de reusachtige schildpadden langzaam aan de diepte ontstijgen om in het oeverzand bunne eieren te leggen; wanneer de loerende *andjing adjag*, de jakhals der indische wouden, zich op dien buit werpt, om eerst af te trekken wanneer de koningstijger in het helle maanlicht op het tooneel verschijnt? Of waar zou hij de bezieling gevonden hebben om dit onbewoonde strand te schilderen in de taal van een Bernhard ter Haar:

Hier rijst geen boom, geen struik omhoog
Geen bloemgewas der Keerkringslanden
Verrukt met bonte pracht hier 't oog.
Hoe fel van d' onbewolkten boog
't Loodlijng zonnevuur moog' branden,
Het wekt geen leven in de borst
Dier rotsen, met een ij'zen korst
Als barnas van metaal omschorst.
Geen halfonsloten oesterschaal
Wil op dien dorren rotsgrond klevan.

**ERNEST CASSUTTO
TANDARTS**

(Lid van de Vereeniging „Oost en West“)

Prins Mauritsplein 3
(Piantsoengedcelte)

(VROEGER Fred. Hendriklaan) Telefoon SCH. 61

LAGE VASTE tarieven

LOUIS ZELDENRUST
GEDIPLOMEERD DAMESKAPPER
Premier Prix Academie Nationale, Paris

PLEIN 16 — TEL. H. 5460 — DEN HAAG

HAARWERKEN (Speciale bewerking voor de Tropen)
HENNÉ APPLICATIONS (Onschadelijk haarkleuren)
Ondulation Permanente (best. tegen atmosfh. invl.)
FRANSCHÉ MODELHOEDEN en PARFUMERIEËN

P. VAN DEN BRUL
Veenestraat 15 Den Haag
Amsterdam, Hoorn, Leeuwarden, Groningen, Hilversum

Heeren-, Jongens- en Kinderkleding
Speciale afdeling voor
Kleding naar Maat

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hooftpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

**Met Patent-matras
f 10.50**

f 10.50

Goedkoopst adres voor het meubeleeren en stoffeeren van woningen

heid tot onderzoek hier gunstig, want ofschoon de stad destijds nog niet de groote commercieele belevenis had die ze laten erlangen zou, 't was een voornamste stapelplaats van padi, en het behoefde mr. Nederburgh niet onbekend te wezen door welke praktijken de prijs van het volksvoedsel juist hier werd opgedreven. Soerabaja had heel den Oosthoek tot achterland, en de Chineseche opzooper zat er gestadig op het vinketouw. Hoe 't dien laatste mogelijk was den inlander te knijpen en de rijstmarkt te beheerschen, daarvan zou Dirk van Hogendorp in zijne *Mémoires* een boekje open doen. Toen deze kort voor Nederburgh's bezoek gezaghebber van den Oosthoek was geworden met standplaats te Soerabaja, kwam de kapitein-Chinees dier stad hem voorstellen om de rijsttrafiek naar op het oude accord te laten; d.i. hij zou hem dezelfde „verceeringhe“, 25000 rijksd. 's jaars, als aan zijn voorganger uitkeeren, tegen verleening van het uitsluitend recht tot opkoop van rijst in den Oosthoek. Zóó was de zaak al van ouds bedisseld. En hoeveel kost de rijst? — informeerde belangstellend de nieuwe gezaghebber. Het cijfer deed hem de ooren tuiten. Hij vernam dat de prijs op dat oogenblik 80 rijksd. per last van 4000 kati bevroeg; voor den kleinen man een woekerprijs. Hij verlastte toen den Chineeschen officier om dien prijs terstond tot 25 rijksd. te verlagen. Anders zou hij hem doen arresteeren, en wegens knevelarij opzenden naar Batavia.

Dit was voor John Chinaman een bedenkelijk alternatief, want hij had zijne pakhuizen vol. Hij achtte toen een uitweg door de liberale gift van 25000 rijksd. aanmerkelijk te verhoogen, doch zijn aaring wilde niet gaar braden. De ander bleef bij zijn eisch, en daar de Chinees boven alles zijne vrijheid en zijne positie lief had, zoo moest hij wel toegeven. Hij kon ook tegen dien verlaagden prijs het wallekje nog wel bij het schuurtje houden, en de geringe volksklasse behoefde niet langer naar de waggaten voor rijst om te zien. Maar, schreef v. Hogendorp, „jeus un revenu de 25000 rixdollars de moins que mon prédécesseur M. Barkey, qui cependant avoit toujours passé pour un fort honnête homme“. Door aldus te handelen had v. Hogendorp zich man van beginselen geloond, doch de Chinees zou hem later die beginselen de nagels in zijn uitzweren. Want de regering te Batavia liet veldra een geheim onderzoek instellen naar de handelingen van den gezaghebber te Soerabaja (daarvoor waren de commissarissen Keyser en v. Wasseldijk uitgezonden) en toen er verschillende aantaten van aanklacht tegen hem geprovoceerd werden, was de benadeelde kapitein-Chinees een der voornaamste beschuldigers. Dat had hij er van, en ander de markt te bederven.

Had mr. Nederburgh willen afdalen tot de rollengangen van Chineseche speculatie, hij zou wellicht iets meer ervaren hebben omtrent de oorzaken der „verdoring“ van de rijst. Op zulke wateren vangt men zulke visschen. Vooreerst hield hij zich bezig met andere besognes. Hij inspecteerde de strandbatterij te Pegirian; daarna de saltemakerij te Goenongsari, waar men uit de eermuizengrotten een waardevolle grondstof oopie te verkrijgen. Te Soerabaja zelf was er voortoon genoeg; er werd gevlagd en geillumineerd, vooral getafeld, 't eene festijn volgde op het andere. Inlandsche regenten onthaalden den hoogen op diereengevechten, wedrennen, tandakpartijen en wajangvertooningen; aan de overzijde der rivier werd een groot vuurwerk afgestoken en de Bataviasche voltigeur, monsieur Baptiste, voltigeerde weer naarstig op het gespannen koord. Een ander gaf proeven van die gevoelloosheid, waaranders alleen de fakirs van Hindostan plachten te munten. Hij hoorde zich ijzeren priemen in 't lijf zonder dat er bloed te voorschijn kwam; hij zou den onverbiddelijken Shylock het kunstje voorgedaan hebben, hoe den koopman van Venetië een pond vleesch uit het lijf te snijden onder bloedstorting. Ook legde hij zich vurige

**LIJSTEN- EN FCTOHANDEL
D. DOOLAARD**
Reinkenstraat 18 - Den Haag - Telef. M. 3137

**KUNSTHANDEL
LIJSTENFABRIEK**
Speciaal adres voor verzending naar Indië

ROVER LEVERANCIER OSMOND
OOST EN WEST

RIJWIELEN
BIJ
J. H. C. MERCKEL
PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127
BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461
DEN HAAG

VERZENDT NAAR OOST EN WEST BATAVIER
ALL STEEL

 FIRMA P. C. & A. PICO & ZONEN
Brandtstraat 2-6 Tel. M. 1478
Ic Van den Boschstr. 213 Tel. B. 178
DEN HAAG
Wij zullen handhaven kwaliteiten concurrentie.

Rund-, Kalfs-, Varkens- en Lamsslagerij, annex Fijne Worst- en Vleeschwaren fabriek. (1882-1922).

Haagsche Steenkolen-Maatschij
voorheen **J. KEMPS**
Hofleverancier
Kantoor: Z.-O. Britensingel No. 170
Den Haag Tel. H. 107

Geen krans van breezelgetakt koraal,
Als loofwerk in albast gedreven,
Of als borduursel saamgeweven,
En raglijn uitgewerkt als kant,
Schenkt aan dit doodsch en vreugdloos strand
Een zweem van plantengroei en leven.

Toch, in al zijn starre eenzaamheid was dit strand zooveel minder dor en onvruchtbaar dan de in die strofen geschilderde St. Paulusrots. En had mr. Nederburgh bij zijn vertrek uit Batavia in plaats van dien voltigeur een natuurkenner met zich genomen, de poëzie of de natuurpracht zouden aan zulke oogen niet ontgaan zijn, zoo min als ze aan die van een Junghuhn ontgingen.

Maar Z. H. E. G. diverteerde zich ook zonder poëzie. Hij ging wandelen en visschen, gelijk zoo- veel anderen in zijn plaats gedaan zouden hebben, en was geenszins belust om hier den *genius loci* te ontmoeten, de koningin van het Zuiderzeestrand der Javaansche legende. Inlandsche pelgrims mochten hier de inspiratie van die geheimzinnige heerschers afwachten, hij keerde liever naar de bewoonde wereld en Loemadjang terug. 't Laatste was echter nog zulk een geringe plaats, dat er voor het, toch zoo kleine, reisgezelschap geen nachtlgies te vinden was. Men moest zich behelpen met enige in der haast opgeslagen bamboehutten. Van hier uit had men het Tengger-gebergte willen bezoeken, maar kon dit plan niet volvoeren, doordien de zware, tropische regens de wegen onbegaanbaar hadden gemaakt, en de handjirs de bruggen weg- geslagen. Daarom keerde men naar Soerabaja terug, en stak van daar naar den Madoera-wal over. Onder de ambtenaren, welke aan den Oed- jong het uitgeleide deden, bevond zich zekere Fredriks, in het journaal vermeld als „het hoofd van den Baviaan”. Evenwel behoefde deze be- naming nog geene ongunstige gedachten omtrent 's mans physionomie op te wekken, als zou hij eene aapachtige tronie bezeten hebben. 't Be- teekende enkel dat hij posthouder op het eiland Bawean was.

Even werd, over zee, een uitstapje gemaakt naar Bangkalan, waar Nederburgh den panembahan opzocht in zijn dalem. Hij nam daar plaats onder een geel baldakijn (geel was de vorstelijke kleur) en op een „gedistingueerde sofa”; alles aan hem was nu eenmaal gedistingueerd. Gelijk elders werd ook hier gevochten, d.i. men liet de beesten vechten ten genoege van de menschen. Wilde varkens, bokken en honden werden in het strijperk ge- bracht, en deze vertooning afgewisseld met Ma- doereesche krijgdsansen. 't Was een bewijs dat hier ook wel menschen vechten ten genoege van menschen; alleen, zij bepaalden zich tot den schijn, en lieten het wezen van de zaak over aan de dieren. Doch van het nationale schouwspel van een *krapak* of stierenwedloop werd in het jour- naal geen melding gemaakt; wellicht schoot voor eene behoorlijke voorbereiding de tijd te kort.

Teruggekeerd naar den Java-wal bezocht de reiziger Grissee en het heilige graf van soesoehoenan Giri, den „mahometaanschen paus”, gelijk bewindhebbers der O. I. Comp. hem noemden. Ja, voor zoover een paus in eene Javaansche samen- leving denkbaar was, had in de dagen van Mataram een priester van meer dan gewone handigheid die plaats ingenomen. Hij beging echter de fout om zich, behalve heilig, ook onkwetsbaar te verklaren, en dit bekwam hem slecht bij gelegenheid dat de troepen der Comp. tegen zijn bolwerk oprukten. „De Paap kwam wel stoutelijk met zijn gezellen op ons volk aan”, verhaalt Rumphius, „en doodde een Duitschen Capitein met 15 Zoldaten, dewelke door den drank verhitte wat onvoorzichtig op hem aan kwamen; doch terstond wierd hij van onze mus- quetten in zijn knie getroffen, dat men hem weder na zijnen berg droeg, en de volgende nacht wierd hij door een Madoerees op zijn kooi geponjardert.” De geschiedenis van dit doodelijk abuis kwam echter niet verder dan tot den tijdgenoot, en de geschiedrollen der ongeloofigen. Na zijn dood werd

soesoehoenan Giri eerst recht als heilige vereerd, en 't was slechts onder zekere reserve dat de priesters zijn graf lieten zien; zelfs aan een zoo voornamen bezoeker als mr. Nederburgh.

Thans zou deze naar Batavia terugkeeren, en zich daarvoor alvast over zee naar Samarang be- geven. Er waren echter kapers op de kust; een Engelsch schip had zich voor Sidajoe van eenige houtwerken meester gemaakt, en men wist niet of er niet meer van die buitzoekers rondzwierven. Daarom eischte de veiligheid van mr. Nederburgh's kostbaren persoon, dat de onderkoopman Waterloo met twee kruisprauwen als verspieders vooruit werd gezonden. Blijf deze buiten molest, dan mocht hij doorzeilen en Z. H. E. G. op zekere hoogte van de Java-kust inwachten. Werd hij daarentegen aangehaald en opgebracht, dan was althans de persoon van den commissaris-generaal gesauveerd, en kon deze overland reizen. Deze proef- ballon deed dienst; er vertoonde zich geen vijand, en zonder ongeval kwamen allen op de reë van Samarang terug.

Daar vond men weder den gewonen officieelen omhaal van colleges en dignitarissen om Z. H. E.

Enmaal zal de Oorlog een anachronisme zijn.
Napoleon (op St. Helena)

G. met zijn behouden terugkeer geluk te wenschen; ook de gezanten van den keizer van Solo. Die hal- starrige soesoehoenan! — hij liet den commissaris- generaal wel door zijne rijksgrooten complimente- reeren, maar hij wenschte hem niet in zijn hof- plaats te zien tenzij, wat het eerbetoon betrof, met een reef in 't zeil. En op die kwestie van préséance stuitte, evenals de eerste maal, een bezoek aan de Vorstenlanden af. Mr. Nederburgh had geen mangel aan zelfgevoel, en daarbij was 't volgens zijne op- vating de Edele Compagnie zelve, door hem ver- tegenwoordigd, welke men hier „een Afrikaanschen houw over den neus” trachtte te geven. Een bezoek aan Djokdjakarta, met voorbijgang van Soerakarta, stuitte af op denzelfden steen des aanstoots: de préséance. Keizer en sultan waren ten dezen kleer- makers van ééne naald. In de instructie aan J. G. van den Berg, tweede resident aan het sultanshof, werd deze er op voorbereid dat de costersche potentat misschien het vaarwater zou gaan ver- kennen en informereen welke eerbewijzen er ge- vorderd zouden worden bij een eventueel bezoek van mr. Nederburgh aan zijn hof. Die instructie luidde o.a.:

„In zodanig geval zal UEd. zich op niets posi- tievelijk moeten inlaten en alleenlijk doen ge- voelen dat, vermits de Sulthan op de eerste infor- matie dat ik Hem waarschijnlijk zoude komen be- zoeken gansch niet ratieus hadt geantwoord, en zoovele moeilijkten daartegens geopperd, speciaal ook wat het stuk der eerbewijzingen betreft, de ge- voegelijkheid volstrekt vordert dat Hij bij een naderen brief, hetzij aan mij dan wel aan den Heer Java's Gouverneur van Reede te kennen geeve dat mijne komst ten hove Hem aangenaam zal zijn en mij daartoe uitnodige, en dat Hij, ten einde mij in staat te stellen om daaromtrent te komen tot een finaal besluit, verder dient te kennen te geeven tot welke eerbewijzen Hij bereid is; waaromtrent UEd. echter vooral zorgen moet dat Hij bewustheid draage, dat mij de hogehand van Hem toekomt, en dat dit een point is waarvan men met geene mogelijkheid kan glisseeren.”

Mr. Nederburgh had goed praten; de sultan had omtrent de „gevoegelijkheid” en de „hogehand” gansch andere opvattingen dan hij. De geest tegen- over de Comp. was aan dit hof nog onafhankelijk, eigenlijk vijandiger dan te Solo, en reeds daar ver- plichtte de etikette den resident om, bij plechtige gelegenheden, drie buigingen voor den keizer te maken, hem waschwater en sirihdoos aan te bie- den, en zich te leenen tot vernederende plicht- plegingen, waaraan eerst de forsche hand van

Om goede zaken te maken
is het noodig goede waar te leveren.
Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door **goede en voortdurende reclame.**

GEBRUIK DIT BLAD
VOOR UW

Reclamecampagne.

Magazijn van
Heerenhoeden en Pelterijen

EDUARD PELGER
Prinsestraat 35 - Den Haag
Telefoon 3902

FRANÇOIS BLOM's
MODERNE KOOKKUNST

Het uitgebreidste Kookboek
Geb. in linnen Stempelband
f 5.50
Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de
Uitgeefster, Nobelstraat 20, Den Haag.

Maison van Dooremaalen
◆◆◆ Mauritskade 73 ◆◆◆
Den Haag - Telef. H. 7147
Uitsluitend prima Dames- en Heeren-
kleeding naar maat
Zeer billijke prijzen. - Stalen op aanvraag disponibel.

Grand Pension VILLA DES ROSES
DUINWEG 22, VAN STOLKPARK
Scheven. Boschje.
Eerste Rang Familie-Pension
Stroomend Koud- en Warm Water
Voor grootel. families speciaie overeenkomst

OCRN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

DEN HAAG

TELEFOON 4782

...endels een einde maakte. Nu was een commissaris-generaal iets meer dan een resident, doch dat hij daarom de hoogerhand zou innemen bij de oude vorsten des lands, dit vonden beide potenten blijkbaar ongerijmd. Zij verscholen zich achter den dam der „difficulteyten”, en wegblijven was nu de eenige uitweg.

Bijna een maand werd op de hoofdplaats van Midden- en Oost-Java zoek gebracht met verstrooiingen, welke nu en dan het air van dienstverrichtingen hadden; en bij al deze divertissementen: wapenbouwingen, tooneelvoorstellingen, danspartijen, herengevechten, audiënties en recepties, nam het welgenot steeds eene voornaam plaats in. 't Scheen als had men op deze reis niet veel anders te doen dan *faire la fête*, dan kruit verschieten voor schuutschoten, maaltijden-aanrechten, vuurwerk afmaken, jachtpartijen houden, uitstapjes maken, manoeuvres bijwonen en danspartijen op het spouwen zetten. 't Een volgde op 't ander in snelle wisseling, en niets bleef achter, behalve het landsbelang.

Volgens opgave van den hoogen reiziger zelf oopden onverwachte bevelen uit het vaderland om om zijne „visitatie” te staken, en de reis af te breken. Den 20 Sept. 1798 was het gezelschap van Batavia terug, en werd door eene commissie van Batavia gehaald. Het journaal eindigt: „Aan het Kasteel gekomen wierdt Z. H. E. G. aan de schuit gecreëerd door de geheele Hooge Regeering en voor eene menigte minder gequalificeerde heeren, die vervolgens onder het losbranden van het geschut zondsom het Kasteel tot binnen het gouvernement geleid, alwaar Z. H. E. G. plaats nam, de complimenten ontving en na een weinig zittens en het drinken van een koppen thee naar Hoogstdezelfs woonplaats wierdt geconduiseerd.”

Over de rijst geen woord; doch wellicht bestond er nog een geheim rapport, waarin die gewichtige aangelegenheid behandeld werd. De instructie aan de beide journaalhouders, de onderkooplieden Du Roy en Wardenaar, droeg hun slechts op: aandacht te houden van alles, wat er op de reis merkwaardigs zou voorvallen. Zij moesten zich echter ook ongemerkt lieeren met de Inlandsche begrepen en mindere Hoofden, en tragten van zelve al het mogelijke te verneemen. Voorts werden zij in hun rol van ambtelijke dwarswijkers genoodigd om daarbij te voegen „alle die ophellingen omtrent de Persoonen en Familiën van Inlandsche Grooten, derzelver wijze van bestuur, den staat der bevolking, de gesteldheid en kostenningen van den Inlander, de Lasten en Heeren en de praestieren, de wijze waarop de leverantiën van de producten en de betaling daarvan geschieden, de voordeelen welke de Residenten en anderen daarop hebben, den staat der Peper- en Koffyplantagiën en Indigo-Fabrieken, en alle zodanige andere ophellingen als zij zullen kunnen magtig worden en strekken kunnen om aan den Onderzoekenden een juist en volkomen denkbeeld te geven van de waare gesteldheid van zaken in het Gouvernement.”

Vermoeden lag derhalve voor de hand dat mr. Nederburgh, behalve met zijn kok en zijn voltigeur, zijne verspieters reisde, en dat hij andere inlichtingen wenschte te bekomen dan de officieele, achter den rug om van dien baron van Reede van Parkeler (gouverneur van Midden- en Oost-Java) v. Hogendorp gekwalificeerd als „l'homme le plus immoral et le plus corrompu qui existât au service de la Compagnie”. Aan de opdracht van Puy en Wardenaar zou de gansche afdeling secretarie genoeg gehad hebben; onzeker of het hoe zij zich van die opdracht kweten. Onder de talrijke bescheiden, door Nederburgh afgezonden, kwam zoodanig stuk niet voor. Zijn medegenoot Frykenius had reeds vroeger aan zijn vriend, den bewindhebber Severijn, over die veel van rapporten en memoriën betreffende den Inland der Compagnie geschreven: „Aan fraaye

papieren zal het mogelijk niet haperen, hiermede zal men alles tragten goed te maken, maar verdoemt zy de Logica als men ze tot een kwaad einde employeert.”

In September 1799 legde Nederburgh, bij de ontbinding van het college van commissarissen-generaal, zijne waardigheid neder en keerde naar het vaderland terug. Daar bleef hij tot aan het zalig einde indische specialiteit. Zijne finantieele omstandigheden waren vermoedelijk niet slecht; ongeveer acht jaren had hij als commissaris-generaal f 90.000 's jaars genoten, als lid van den Raad der Aziatische Bezittingen, waartoe hij kort na zijn terugkeer benoemd werd, ontving hij f 5000 's jaars en nog de helft van zijn jaarlijksch pensioen groot f 5000. Zijne benoeming tot staatsraad in buitengewonen dienst onder Lodewijk Napoleon dankte hij vermoedelijk, althans ten deele, aan het geschrift 't welk hij den koning had aangeboden: *Exposé succinct des Etablissements Hollandais aux Grandes Indes*. Sedert nam hij nog zitting in een paar hooge colleges, maar zijn leven duurde niet zoo lang als men allicht verwacht zou hebben bij zulk een voorspoedige loopbaan. Den 3en Aug. 1811 kwam hij op zijne hofstede Oostduin bij 's Grave-sande te overlijden, slechts ongeveer 50 jaren oud.

Zoveel mag aangenomen worden dat van alle openbare handelingen van dezen kolonialen bewindsman zijne rijstcommissie een van de minst eervolle was. Prof. Veth zou die in zijn *Java* aanmerken als „eene vrij nuttelooze en slechts op praalvertooning berekende onderneming”, en dit was zacht geoordeeld. Tal van gegevens pleiten er voor dat hier een hoogbezoldigd ambtenaar op kosten van den lande, en onder het voorwendsel de belangen der kolonie te dienen, een speelreije over Java ondernam, dat slechts dienen moest om, gelijk Frykenius het uitdrukte, „zijn hoogmoed te streelen en zijn logge ligchaam (hij was een tamelijk zwaarlijvig man) aisances te bezorgen.” Tevens geeft die reis eenigszins den maatstaf aan voor de indische toestanden dier dagen, en helpt verklaren hoe 't mogelijk was dat de initialen der Vereenigde Oostindische Compagnie gelezen konden worden als *Vergaan Onder Corruptie*.

S. KALFF.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Indische gulden.

In den laatsten tijd verschijnen in de Ned.-Ind. Pers mededeelingen aangaande eventueele gebeurlijkheden met den wisselkoers. Vooral nu deze sedert eenigen tijd op 97 staat, acht het *Soer. Hbl.* (van 24 Juli) het goed *in extenso* op te nemen hetgeen een autoriteit als de president van de Javasche Bank te dezen aanzien zegt. De passage uit het jaarverslag over het boekjaar 1922-'23 luidt als volgt:

Bij den aanvang van het boekjaar was de koers op Holland voor T T 99½, dank zij den steun, dien de Javasche Bank heeft kunnen geven tot instandhouding van de pariteit van den Indischen gulden. Deze noteering kon tot ongeveer half Mei worden gehandhaafd, toen de positie van de Javasche Bank niet langer gedoogde voortdurend denzelfden steun te verleenen. De koersen stegen toen tot 97, om later 97½ te noteeren met langzame neiging, om in de maanden Augustus en September weder op 98½ te komen. Een plotselinge vraag voor remise van gelden, die hier vroeger nog waren aangehouden, deed de noteering op Holland weder op 97½ komen, om tegen het einde van het jaar 98 te noteeren. Het verdere verloop van het boekjaar geeft in die koersen geen verandering.

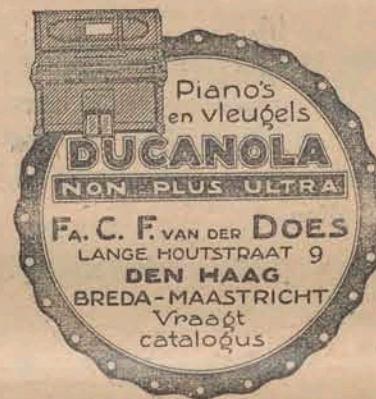
Waar de Javasche Bank bij haar metaalbewe-

V. MASSARO

KAMPERSINGEL 50 - HAARLEM

LEVERANCIERS VAN MARMER, MOZAYEK, STEEN- EN HOUTGRANIT VLOEREN, LAMBRIZEERINGEN, AANRECHTBLADEN GOOTSTEENEN, TRAPPEN, PLINTEN enz.

CONSTRUCTEUR VAN BETONWERKEN
Specialiteit in KUNSTSTEEN EN KUNSTMARMER

BESCHIKBAAR.

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkopen of hunne verzameling wenschen te completeeren, worden attent gemaakt op de rubriek Vraag en Aanbod in het Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË OUD EN NIEUW

Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 1987*

DEN HAAG

Hotel „de Leeuwerik”
KRUISSTRAAT 30-32 :: HAARLEM
TELEFOON 514
Huis van den Eersten Rang
CENTRALE VERWARMING.

GEZUSTERS PLATTEEL

Gediplomeerde Conpuses
Atelier voor het maken van Avonden Wandel-Costumes
OBRECHTSTRAAT 550 :: 'S-GRAVENHAGE

Aan de Leden van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Ten gevolge der heerschende malaise wordt het bestaan van genoemd blad bedreigd.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen :

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen ?

DE UITGEEFSTER.

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE N. DE PARMENTIER

Tijdens het Zomerseizoen worden de Danslessen gegeven in ons Paviljoen

DIRK HOOGENRAADSTR. 172
SCHEVENINGEN

Dansen leeren in 4 à 5 Privaatlessen
Spreekuur 11-12 u. 's-Avonds 9-10 u.

MODE-VAKSCHOOL - THUIS KNIPPEN LEEREN

kan elke Dame en Meisje, zonder rekenen en teekenen, van alle boven- en onderkleeding. Ook Jongens- en Kinderkleeding. — Zendt postwissel à f1.60 of BRIEFKAART en U ontvangt per omgaand een boek voor zelfonderricht met meer dan 100 modellen en maken daarbij een gratis apparaat om u te laten zien hoe gemakkelijk onze methode is. Verschillende naai- en huishoudscholen werken met succes volgens onze methode

VRAAGT PROSPECTUS.

W. HENDRIKSE-KNAPEN Gediplomeerd Leerares en Directrice.

TOLSTEEGSINGEL 0. Z. 54 - UTRECHT

Tramhalte Lijn I en III :: Voorheen Heerenweg 44
Postchèque en Girodienst 76650

RESTAURANT „KUMMER”

Juliana van Stolberglaan 94 Tel. B. 1339

BEZORGING VAN DINERS AAN HUIS met keuze van verschillende schotels.

ZALEN DISPONIBEL voor extra Diners en Partijen tegen uiterst concurrerende prijzen.

APARTE ZAAL VOOR DAMES

ging niet geheel vrij is, kan zij ook de koersen op Holland niet meer geheel beheerschen.

Immers, de Javasche Bank kan het eenmaal aan de Nederlandsche Bank afgegeven metaal evenfueel, wanneer zij dat noodig heeft, niet meer terugkrijgen en moet dus, wanneer zij tijdelijk middelen in Nederland behoeft, haar toevlucht nemen tot het beleenen van te Amsterdam aanwezige gouden standpenningen en daarbij dient zij rekening te houden met haar metaalsaldo en er op bedacht te zijn, dat zoo noodig te kunnen aanvullen.

Hieruit volgt dus, dat aan andere factoren in de wisselmarkt een ruime gelegenheid wordt gegeven de koersen op Holland te beïnvloeden. De arbitrage heeft dikwijls vrij spel.

In den tijd vóór 1919, toen de koers Batavia-Amsterdam slechts zeer geringe afwijkingen van de specie-pariteit kon vertoonen, steeg en daalde b.v. de koers Batavia-Londen al naar gelang de koers Amsterdam-Londen steeg of daalde; deze stand van zaken is trouwens in het licht van de bij de wet geregelde munt-eenheid tusschen Indië en Nederland de eenig logische, doch heeft een einde genomen, sedert de vroeger bestaande zekerheid voor de Javasche Bank, dat saldi in Nederland te allen tijde in metaal konden worden omgezet, vervallen is. Thans echter is het verband tusschen de koersen Batavia-Londen en Amsterdam-Londen verbroken; de koers Batavia-Londen wordt in de eerste plaats beheerscht door de koersen op Londen in de Oostersche bank-plaatsen.

De koers Batavia-Amsterdam, welke vóór 1919 den practisch onveranderlijken factor vormde voor de berekening van de koersen van Indië op landen buiten Nederland, is nu geheel van functie veranderd en is het elastische stootblok geworden, hetwelk de schokken opvangt, ontstaan door de afwijkingen tusschen de koersen Batavia-Londen en Amsterdam-Londen.

De notering Batavia-Amsterdam zal in de toekomst ook nog beheerscht worden door de groote bedragen, die Indië naar Nederland heeft te remitteren voor den dienst der buitenlandsche schuld. Het zal evenwel niet noodig zijn alle betalingen, bestemd voor den dienst der schulden in Amerika en Engeland, via Holland te werkstellen; deze remises zouden bij een gewijzigde organisatie even goed direct uit Ned.-Indië kunnen geschieden en daardoor zou de koers Batavia-Holland ongetwijfeld gunstig worden beïnvloed.

Een andere factor, die de wisselmarkt te Batavia kan beheerschen, wordt gevormd door de transacties, die door enkele banken op touw werden gezet, ten einde door ready verkoopen op het buitenland, gedekt door forward inkoop, op een goedkope wijze tijdelijk geld naar Ned.-Indië te trekken. Waar echter de export uit Ned.-Indië zeer groot is en die uitvoer voor het toekomstige jaar in vergelijking met het vorige jaar door de hogere export-prijzen van de producten zeker met 50 pCt. zal toenemen, is het niet uitgesloten, dat mede in aanmerking genomen de steun, die de Javasche Bank daaraan nog kan geven, de normale pariteitskoersen van Indië op Nederland weder zullen worden bereikt. Deze steun, die de Javasche Bank ook tot dusverre kon verstrekken, dank zij de faciliteit haar door de Nederlandsche Bank verleend om tot een bedrag van f 20 miljoen aan goudentijtes te kunnen beleenen tot een rente van 3 pCt. p.a., heeft haar in dit boekjaar f 248.635.17 gekost, zijnde het bedrag, hetwelk zij aan de Ned. Bank aan rente over op goudentijtes voorgeschoten gelden heeft betaald.

Wij zouden hier aan nog wenschen toe te voegen, dat men voor een blijvende wijziging ten nadeele van Indië van den Holland-koers niet bevreesd behoeft te zijn; integendeel, de betalingsbalans van Ned.-Indië zal, gezien de natuurlijke hulpmiddelen, steeds gunstig kunnen blijven, wanneer het gouvernement er voor zorg draagt slui-

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang. 131

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. M. 3703

Het adres voor
Diners aan huis bezorgd

tende begrotingen te krijgen, waardoor verdere leeningen, en dus verdere aflossingen noodig zijn, welke aflossingen en rente-betalingen — indien zij maar groot genoeg zijn — ten slotte iedere betalingsbalans ongunstig kunnen doen wezen. Waar evenwel blijkt, dat ons gouvernement het vast voornemen heeft verdere leeningen, d.w.z. het maken van verdere schulden voor improductieve doeleinden, zooveel mogelijk te voorkomen, dan kunnen wij ten aanzien van den Holland-koers gerust zijn en kunnen eventuele praatjes aangaande een *débacle* van dezen koers naar het rijk der fabelen worden verwezen.

De *Delicrt.* van 6 Augustus vestigt in een hoofdartikel de aandacht op het eigenaardig verschijnsel, dat de wisselkoers van Indië op Nederland juist een inzinking vertoont, nadat de heer Zeilinger in zijn jaarverslag van de Javasche Bank een optimistischen toon heeft laten hooren. Het blad acht de waarde van den Indischen gulden een zaak van groote beteekenis, zij dient een onderwerp te zijn van aanhoudende zorg der Indische Regeering. Want een eenigszins ernstige daling brengt met dat bezitters en beleggers uitzien naar het ondere brengen van hun bezit in andere waarden, hetgeen weer nieuwe gevolgen met zich meeslept.

De duurte.

De *Loc.* van 25 t/m 28 Juli ontleent eventueel aan het jaarverslag van de Javasche Bank meerdere belangwekkende gedeelten.

Wat het *duurtevraagstuk* betreft, wordt in het jaarverslag geconstateerd, dat het leven in den loop van 1922 geleidelijk goedkooper werd; blijkt o.a. wanneer men de index-cijfers voor kleedhandelsprijzen van eind 1922 vergelijkt met die van 1921. Het verschil is echter minder groot dan in de daaraan vooraf gaande gelijke tijdperken. Bovendien ziet men uit de index-cijfers der groothandelsprijzen, dat deze niet gestadig naar beneden gingen, maar ook maanden van stijging doormaakten, ja in enkele gevallen per saldo omhoog gingen. Hieruit zou men kunnen concludereen, dat de voornaamste daling achter den rug heeft en dat men eene mogelijke verdere daling langzaam en in den loop der jaren heeft te verwachten. Tusschen zijn deze verschijnselen in de verschillende landen geenszins hetzelfde. Eén omstandigheid echter is er die wel overal hetzelfde zal zijn, namelijk dat de hoge belastingen, die ook de handhaving heeft op te brengen, de marge tusschen de prijzen in den groothandel en die, waarvoor het publiek moet koopen, aanmerkelijk heeft verbreed, met het resultaat, dat het publiek buiten zijn eigen belastingen, op deze wijze indirect nog eens extra-belastingen aan 's Lands schatkist moet verrichten. Hiermede is tevens bewijs geleverd van hoe groot belang het is, dat de openbare diensten zoo goedkoop mogelijk werken.

Het steeds hooger opvoeren van belastingen om de staatsuitgaven te bestrijden, heeft per saldo geen resultaat ten goede, daar men blijft in den noodlottigen kringloop. Immers, de hogere belastingen kunnen alleen worden opgebracht, wanneer de winsten groter zijn, en daardoor worden de prijzen hooger en het leven duurder, de normale salarissen zijn dientengevolge onvoldoende voor levensonderhoud en moeten worden verhoogd, waardoor de staatsuitgaven weder toenemen. Slechts vermindering van staatsuitgaven en versobering van alle diensten kunnen hierin verbetering brengen, zonder dat de belastingen behoeven te worden opgevoerd.

Dat ook in Indië de prijzen en dientengevolge de levensstandaard terugliepen, moge blijken uit onderstaande gegevens. De berekening voor deze

Hotel „PROMENADE”

Oude Schev. weg 21

TEL. SCH. 454

Aangenaam Zomer- en Winterverblijf
Prachtige ligging :: Matige Prijzen

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA
LEIDSCHKE KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.

Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.
DAGELIJKS RIJSTTAFEL
INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.

Centr. Verwarming. Lift.

Restaurant „GUDE”
WEIMARSTRAAT 341 TELEFOON N. 5240

Diners vanaf 80 cent
Dagschotel (tusschen 12 en 2 uur) . 60 cent
Uitzending van Diners tusschen 4 en 7 uur
Kamers met pension vanaf f 50.- per maand

Aanbevelend, EUG. J. D'HAINE

Haagsche Coöperatieve Keuken
Restaurants

Keplerstraat 274 Tel. N. 2317
Anna v. Buurenstraat 204 - Tel. B. 726

Middagschotel 12-2 uur à f 0.65
Diner 5-7 uur à f 1.10

Diverse Schotels à la carte.
Uitzending door de geheele stad à 10.75 PER
MAALTIJD en 10.14 bezorgloon PER BUS.

rijfers heeft op andere wijze plaats gehad dan ver-
leden jaar geschiedde.

Groothandelsprizen te Batavia en Soerabaja.

	Gemiddelde 35 Importartikelen	Gemiddelde 16 Exportartikelen	Totaal.
Dec. 1918	100	100	100
" 1919	340	232	305
" 1920	260	151	226
" 1921	236	112	203
" 1922	220	132	196

De eerste levensbehoeften worden steeds goed-
koop, het daardoor verkregen voordeel wordt,
vooral wat de meer gegoeden betreft, echter weder-
weggenomen door de hogere belastingen, welke
met de huishuren thans de voornaamste posten
zijn, welke het leven in Ned.-Indië nog duur maken.
Het wachtwoord bezuiniging, een krachtige leus
het geheele jaar door, werd steeds meer de werke-
lijke leidraad bij het besnoeien der loopende be-
grooting van Ned.-Indië en bij het opmaken van
de voor het jaar 1924. Het krachtig opvatten van
de zo moeielijk, tevens ondankbaar en pijnlijk
werk, verdient inderdaad alle toejuiching. Naast
de bezuiniging is voor de Ned.-Indische Regeering
echter ook versobering van de staatsdiensten een
hoofdvereischte en het eenige middel om de crediet-
waardigheid van den Staat op den duur hoog te
houden.

De Indische Regeering zal nog jaren lang den
druk ondervinden van de geweldige uitbreiding
der openbare bemoeiingen van de laatste jaren.
Renten en aflossingen van reeds opgenomen gel-
den en van de nog voor werken van algemeen be-
lang in de toekomst te leenen bedragen, zullen het
budget blijven bezwaren. Zouden deze uitgaven
grootendeels moeten worden verhaald op handel,
landbouw en industrie door nog verdere verzwaring
der lasten, dan bestaat de kans, dat de onderne-
mingsgeest van het buitenlandsche kapitaal daar-
van den terugslag ondervindt, hetwelk thans nog
alleen groote aandacht blijft schenken aan de moe-
delijkheden, die Ned.-Indië biedt om gelden ten voor-
deele van de bezitters, en zeker eveneens ten voor-
deele van Ned.-Indië, in nieuwe ontginningen van
allerlei aard te beleggen. Het is daarom te hopen,
dat de winsten uit gouvernementbedrijven en de
mogenaamde gemengde bedrijven in de toekomst
grooten steun zullen geven aan den dienst der ver-
schillende leeningen.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Een en ander over den ouden Maleischen stam.
II.

Toen kwamen, volgens den schrijver, de Javaan-
sche verwickelingen met ernstige gevolgen.
Praboe Brawidjaja Mahesa, toenmalig Vorst van
Madjapait, had van den voorspoed van Singapoera
gehoord en was daarover niet al te best te spreken.
Hij zond naar den Vorst van Singapoera een af-
gevaardigde met een brief, vergezeld van een ge-
schchenk, dat bestond uit een houten schaaaf van 7
naam lengte, die van zoodanig taai materiaal en
zoo fijn was bewerkt, dat zij geheel kon worden
opgerold zonder te breken.
De brief was gericht van den zoon tot den vader,
dus van den jongere tot den oudere en hield
den wensch van eerstgenoemde, dat laatstge-
noemde zich door dat geschenk persoonlijk zou
kunnen overtuigen van de hoogte der Javaansche
kunstuitingen, daarbij tevens de vraag stellende,
of de Singapoersche kunstenaars zich daarmede
kunnen meten.
Sri Pakrama Wira zag in die vraag eene zekere
oprichting en liet aan den gezant blijken, dat
hij in het geheel niet verrast was over die Javaan-
sche kunstuiting en dat hij over nog veel groeter
kunstenaars beschikte, zooals de Vorst kon zien
uit het tegengeschenk, dat bestond uit een heel
klein poppetje met een zeer bewegelijk hoofdje en

vergezeld van een zeer groot en scherp zwaard,
waarover de Vorst zich niet ongerust behoefde te
maken, aangezien het geen wonden toebrengt.

De uitwerking van dit antwoord was, dat de Ja-
vaansche Vorst eene gewapende vloot, bestaande
uit een 100-tal vaartuigen, naar Singapoer zond,
met het doel die plaats aan te vallen.

Sri Pakrama Wira had zich op dien overval
reeds voorbereid en wist na de landing, na een
3-tal dagen, de Javaansche strijdmacht te vernie-
tigen.

Wat er van overbleef keerde terug naar Madja-
pait.

Na een weldadig bestuur van 15 jaren stierf Sri
Pakrama Wira in het jaar 1223, opgevolgd door
zijn zoon, den Radja Moeda, onder den titel van
Sri Ratna Wikrama, die het werk zijns vaders
voortzette en door uitbreiding van grondgebied den
naam van het vorstengeslacht verhoogde.

Hij regeerde 13 jaren en werd opgevolgd door
Dama Radja met den titel van Maharadja, die, na
een twaalfjarig bestuur, werd opgevolgd door Sri
Iskandar Sjah.

Deze was gehuwd met eene dochter van den
Sjah Bandar Sang Randjoena en ofschoon de Vorst
zeer op haar gesteld was, zoo won op den duur de
achterklap over haar persoon, met het gevolg dat
zij in het openbaar werd tentoongesteld.

De wrok en haat van Sang Randjoena over deze
beleediging bestond hierin, dat hij den Vorst van
Madjapait in het geheim overhaalde om Singapoer
aan te vallen, waarbij deze op zijn vollen steun
kon rekenen.

Praboe Brawidjojo Mahesa, die den afloop van
het vorig avontuur niet was vergeten, zond eene
gewapende vloot onder leiding van Senopati
Mangkoe Negara, met het doel Singapoer te be-
leggen, hetgeen met zulk eene voortvarendheid
geschiedde, dat de troepenmacht van Sri Iskandar
weldra in de verschillende versterkingen waren op-
gesloten.

Sang Randjoena beheerschte de voedselvoorzie-
ning, beweerde aan zijn vorst dat er geen rijst meer
aanwezig was en opende, tijdens den nacht, op
een gegeven oogenblik, de groote poort der hoofd-
versterking, met het gevolg dat Mangkoe Negara
binnen kon komen en zijn vijand grootendeels kon
vernietigen.

Sri Iskandar Sjah en zijne volgelingen hadden
echter gelegenheid te vluchten en namen de wijk
eerst naar het Noorden en daarna naar het Wes-
ten, terwijl de Javaansche vloot naar Madjapait
terugkeerde, nadat eene groote roofpartij te Singa-
poer had plaats gehad en Sang Randjoena de rijst-
schuren had opgezet.

Volgens het opstel werd hij voor die ontrouwe
daad gestraft in den vorm van het veranderen van
zijn lijk in een steen, die thans nog aanwezig is.

Na geruimen tijd te hebben rondgezwoven,
hadden Sri Iskandar Sjah en de zijnen beschutting
gezocht onder een Malakkaboom.

Zij bouwden in de buurt daarvan een dorp en
gaven daaraan den naam van Malakka.

Dit geschiedde in het jaar 1249.

Sri Iskandar Sjah was dus daarvan de eerste
bestuurder, stierf in het jaar 1274 en werd opge-
volgd door zijn zoon onder den titel van Soeltan
Megat, die in 1276 overleed.

Onder het bestuur van diens zoon, die bekend
is onder de namen Radja Tengalan of Mohamad
Sjah, nam de plaats voortdurend in bloei toe en
vestigden zich daar tal van vreemde handelaren.

Voorts was hij de eerste(?) Aziatische Vorst, die
tot den Mohamedaanschen godsdienst overging,
hetgeen niet geschiedde onder dwang, doch naar
aanleiding van een droom, waarin hij den Profet
Mohamad ontmoette, die hem in de Mohamedaan-
sche voorschriften onderwees en voorts den titel
gaf van Soeltan Mohamad Sjah.

Hierop was op zekeren vroegen morgen gevolgd
de aankomst van een vaartuig uit Arabië (van
Djoeddah), waarvan de opvarenden aan land ge-

VENI - VIDI - VICI

Prijs niet den dag, vóór het avond is. Prijs nimmer
Whisky alvorens de gerenommeerde
WHITE & GOLD
te hebben geproefd!
Indien niet te uwent verkrijgbaar schrijf
Vertegenw. Fred. Hendriklaan 73, Tel. S. 316, Den Haag

Restaurant Mondain Premier Ordre

ATLANTIC BAR
LANGE HOUSTRAAT
DEN HAAG

Zijt Gij Abonné
van het rijk Geïllustreerde
Maandblad
NEDERLANDSCH INDIË
OUD EN NIEUW

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
aan bij de Administratie

PRIS PER JAARGANG f 20.—
Te voldoen in twee halfjaarlijksche termijnen
van f 10.—
Losse nummers f 2.50

Nobelstraat 20 Den Haag
Telefoon H. 1987*

Kasteel „Oud-Wassenaer”
Telefoon Kievit 571
15 minuten per Electr. Tram van Den Haag
Tramhalte Stoeplaan

Het geheele jaar geopend
Alle comfort Matige pension-prijzen

BESCHIKBAAR.

Parkhotel
van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467

EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
Centrale Verwarming, Electrisch
Licht, Baden, Rustige ligging.
LIFT.

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverlijf

Hôtel de l'Europe
AMSTERDAM
HUIS VAN DEN EERSTEN RANG
ZALEN VOOR PARTIJEN

BESCHIKBAAR.

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80,000,000.
Statutaire Reserve - 19,769,180.
Buitengewone Reserve - 22,660,000.

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.
Schriftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscréditbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote oplagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 1987*

BESCHIKBAAR.

Nederlandsch Administratiekantoor

Hoofdkantoor: WILLEMSPARKWEG 4 - AMSTERDAM

Bijkantoor: 's-HERTOGENBOSCH, Parade I, Tel. No. 1079

ALLE BANKZAKEN

Verstrekt gratis advies betreffende alle fondsen en aandelen, verhandelt valuta op termijn, belast zich met uitvoering van orders op de Amsterdamsche Beurs. S

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregeldde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

gaan zijnde, verklaarden, dat aan dien droom vrouwen moest worden geschonken.

Onder die opvarenden, die de kern der propagandisten voor de verspreiding van den Islam uitmaakten, bevond zich ook de bekende Said Abdoel Aziz.

Allen werden met groot eerbetoen ontvangen en de geheele bevolking had al heel spoedig den Islam aanvaard.

De Vorst huwde toen eene dochter van den Radja van Aracan, terwijl de stad Malakka weldra eene plaats van naam werd in het Oosten.

Het gevolg van dien voorspoed was verwaandheid bij den Vorst.

Toen zijn schoonvader hem opzocht, kreeg deze een mindere woning dan die van den Sjah Bandar, waarin hij aanleiding vond zoo spoedig mogelijk naar zijn land terug te keeren.

Soeltan Mohamad Sjah overleed in het jaar 1333 en werd vervangen door zijn zoon met den titel van Sultan Aboe Sjahid.

Wegens het toeëigenen van verkregen rechten kwam hij in conflict met zijn broeder Radja Gosim.

Eerstgenoemde werd gesteund door den Radja van Aracan en wist zich in zijne functie te handhaven.

Door laatstgenoemde verdreven, wist Radja Gosim, met hulp van den Sjah Bandar van Malakka, gesteund door een troepenmacht, de stad weder te bereiken, hij welke gelegenheid de Radja van Aracan werd doodgestoken.

Soeltan Aboe Sjahid maakte toen een einde aan den strijd, door het gezag aan zijn broeder Radja Gosim over te geven, waarna deze den titel aannam van Soeltan Modlafar Sjah.

Zijn bestuur staat bekend als rechtvaardig, terwijl hij de genegenheid van zijn volk wist te verwerven. (Wordt vervolgd.)

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Australië en de Chineezers.

Australië, zoo schrijft men in de „Sinar Sumatra” van 9 April 1923, is een land dat 1/17 gedeelte van de oppervlakte der aarde beslaat en 6½ miljoen bewoners telt, met verschillende gelaatskleur.

De oorspronkelijke bewoners zijn naar de uitgestrekte vlakten in het binnenland teruggedrongen, alwaar zij verspreid wonen.

Van de Aziatische landen, die van vroegere tijden af het oog hebben gevestigd op het vaste land van Australië, behoort in de eerste plaats China te worden genoemd, dat evenals Europa, daartoe werd aangetrokken door de goudmijnen, die er werden aangetroffen.

Het blanke ras heeft vastgesteld dat Australië de vestiging zal blijven voor Europeanen, in verband waarmede regelingen van de immigratie van gekleurde werkkrachten in het leven zijn geroepen, die den toegang tot Australië verbieden, hoewel het juist de gekleurde werkkrachten zijn, die gewoon zijn den grond te bewerken.

Belangrijke onderwerpen van binnenlandsche politiek, zal men in Australië niet aantreffen, doch wel politieke vraagstukken van buitenlandschen aard, aangezien dit werelddeel in de nabijheid is gelegen van Indië, China en Japan, in welke landen de Europeanen te midden van miljoenen gezonde Aziaten leven, die, evenals de Europeanen, eene plaats op den aardbol zoeken, alwaar zij aan het hongergevaar kunnen ontsnappen.

Het land van Australië zou een winstgevend gebied voor China kunnen zijn, ware het niet, dat niet het minst wegens overbevolking, de Engelschen sedert de laatste 60 jaren, de Chineezers weerden, omdat zij, volgens hun zeggen, waren onbeschaafd, onvertroubaar, hazardspelers, opiumschijvers en bovendien nog met tal van andere slechte eigenschappen bezwaard.

BESCHIKBAAR.

DE BAS & Co., Bankiers HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

Doch die motieven werden slechts voor den schijn voorgebracht.

De waarheid was dat men in den Chinees, die weet wat economie is, die zuinig en ijverig weet te leven, over vertrouwbare eigenschappen en zekere technische vaardigheid beschikt, een ernstige mededinger van den Europeaan zag, die tegen denzelfden prijs, bij lange na niet dezelfde productie leveren kon.

Die toestand was niet te loochenen, en voor de Wetgevende Macht in Australië destijds de aanleiding om door het uitvaardigen van wettelijke voorschriften, paal en perk te stellen aan die Chineseesche concurrentie.

Men werkte in het begin overal hard in Australië en dacht op die wijze de Chineseesche invloeden te treffen, doch men zag ook wel in dat daaruit op den duur oneenigheid met China moest voortspuiten, hetgeen uit een politiek oogpunt niet raadzaam werd geacht.

Dientengevolge kwam de behandeling van dit onderwerp op het terrein der diplomatie.

De Australische Regeering wilde toenmaals de immigratie in die richting sturen dat aan de vreemdelingen een vaste verblijfplaats werd aangewezen, doch aangezien men vreesde op die wijze in conflict te zullen komen met vreemde Regeeringen, is van dat streven niets terecht gekomen.

De anti-Chineesche stemming was in het jaar 1855 het grootst in de stad Victoria, alwaar de Wetgevende Raad den toegang van elken Chinees verbood en welk verbod al spoedig werd overgenomen door Nieuw Zuid-Wales, Nieuw Zeeland, Tasmanië en West-Australië.

In het jaar 1881 kwam de regeling dat men Chineezers zou toelaten tot een getal, dat rekening hield met de grootte van het schip, dat hen aanbracht, n.l. 1 Chinees per 100 ton, terwijl 10 Pond Sterling voor elken persoon moest worden betaald.

De Chinees tevreden zijnde als men hem maar toeliet, liet zich door die geldelijke bezwaren niet weerhouden, waarvoor als bewijs kan dienen dat in het jaar 1891 het aantal Chineezers bedroeg 1/3 van de mannelijke bevolking in Australië en dat 1/10 hunner er een bestaan vonden in de zes bedrijven n.l. waronghouder, klontong, waschbaas, tuinkweker, kok en timmerman.

In de grootbedrijven van landbouw, veeteelt, mijnindustrie enz., werd de Chinees evenwel niet toegelaten.

In het jaar 1890 was het aantal aanwezige Chineezers in Australië zóó groot dat de vraag werd overwogen of hunne energie niet zou kunnen worden benut voor de ontginning van de braakliggende, onbewoonde en uitgestrekte vruchtbare gronden in de „Northern Territory”, Noord-Queensland en het district Kimberley van West-Australië.

Men zag evenwel in de verschillende ontwikkeling van beide rassen een gevaar en vreesde dat de handenarbeid der Europeanen, tot schade van dezen, in handen van de goedkoper werkende Chineezers zoude overgaan die daarna de prijzen zouden verhoogen, met het gevolg dat men van het denkbeeld afzag en dit onderwerp tot heden onopgelost bleef. (Wordt vervolgd.)

Literatuur-Overzicht.

De bevolking der Dairi-landen (Tapanoei).

In dl. II jaarg. '23 der Mededeelingen van den Burgerlijken Geneesk. Dienst in Ned.-Indië komt een opstel voor over een dysenterie-epidemie in Dairi-landen 1921—22 van Dr. P. Papamarku en Dr. S. Steenhuizen, voortgegaan door algemeene mededeelingen, die een denkbeeld geven van de strek en de bevolking, waaraan we de hieronder volgende gegevens ontleenen.

De Dairi-landen (men zie de bij het opstel behoorende kaart), vormen een onderafdeeling der residentie Tapanoei, hebben een totale bevolking van ongeveer 33,000 zielen, bestaande uit 3 groepen, n.l. Karo-Bataks, Pakpak-Bataks en Toba-Bataks. Hoewel de talen van deze drie groepen

IN KRINGEN

waar men tot oordeelen bevoegd is, beschouwt men Aambeienzali van broeder Benedictus als het eenigst, nooit falende middel. Prijs p. p. f. l.— Verkrijgb. bij de voorn. drogisten

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenstraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

Rund-, Kalfs- en Varkensslagerij
„HOUTRUST“
 Obrechtstraat 628 Tel. M. 4719

Levert uitsluitend te kwaliteit Hoilandsch versch
 geslacht tegen billijke prijzen & Nette bediening
 Thuisbezorging zonder prijsverhooging

Aanbevelend, F. Ph. SATONY
 DEN HAAG OBRECHTSTRAAT 628

Bij uw bezokk aan
BRUSSEL, OSTENDE & BLANKENBERGHE
 bemerk U, dat Uw kleederen gekrenkt, gevlekt of
 geschaurd zijn.

U kunt ze moeitijk missen Geen nood
Wij Reinigen en Persen Uw Kleding
terwijl gij slaapt!

pen nauw verwant zijn, kunnen de menschen elkaar zon-
 der meer toeh niet verstaan.

Het grootste deel der bevolking is nog Heidensch. De
 enkele Christenen zijn emigranten uit Toba; Mohammed-
 danen zijn er wat talrijker dan de Christenen, maar ook
 hun aantal is gering. In het algemeen is de bewoner der
 Dairi-landen zeer vuil, vooral de Pakpak en de Tobanees;
 Dairi-landen zeer vuil, vooral de Pakpak en de Tobanees;
 haneezen en der Pak-Paks zeer verwaarloosd. Nauwelijks
 te onderscheiden van de er naast liggende zwijnenstallen,
 bestaan de bamboehuten uit één ruimte met slechte ven-
 tilatie en dienen als woning voor 4 tot 8 families. Het
 is onmogelijk om in die woningen vol ongedierte van de
 geëmigreerde Tobaneezen, een schoon plekje te vinden.
 Daar de Pak-Paks in hoofdzaak leven van het verzamelen
 van boschproducten en de bewerking der ladangs, bestaan
 hunne kampongs uit slechts 2-3 huizen, terwijl het groot-
 ste deel der bevolking kleine hutten in de buurt van de
 ladangs betreft. Hun hoofdvoedsel is rijst en oebi. Vooral
 de Tobaneezen kunnen ongelooflijke hoeveelheden eten,
 hetgeen dikwijls oorzaak is van maagstoornissen.

Een opvallend verschil tusschen den Karo en den Pap-
 pak is een duidelijke degeneratie van den laatste door
 opium. Door de twee opium-verkoopplaatsen in de Dairi-
 landen wordt een omzet bereikt van f 5000.— per maand.
 Rekent men evenveel voor het clandestiene verbruik, dan
 kan men zich een beeld vormen van de afmetingen van dit
 kwaad; en terwijl in Pakpak door 423 menschen, verdeeld
 over 89 kampongs, en in Siemsien door 473 menschen, ver-
 deeld over 66 kampongs op licentie opium wordt gebruikt,
 is er in Karo geen enkel opiumrooker te vinden.

Als een teeken van de lage ontwikkelingsstoestand van
 de bevolking, wordt vermeld dat tot ongeveer 1906 nog
 tamelijk regelmatig kanibalisme voorkwam. Nog heden
 treft men wel oude menschen aan, die menschen-vleesch
 gegeten hebben en graag bijzonderheden vertellen. Blijkbaar
 zouden ze het nog wel willen doen, als de vrees voor straf
 er niet was. De vroeger gebruikelijke verbranding der lijken
 en ook de langdurige bewaring in kisten komt niet meer
 voor. In de laatste jaren worden de lijken begraven.

Geslachtziekten komen binnen in het land niet voor, wel
 worden er aan de grenzen van de onderafdeeling nu en
 dan gevallen van syphilis aangetroffen, doch het centrum
 van het land is tot nog toe onaangestast gebleven.

Het Lands-archief te Batavia.

Dit belangrijk archief, vormende de hoofdbron voor onze
 Indische geschiedenis, laat te wenschen over. Van vakkun-
 dige zijde wordt de aandacht hierop gevestigd. De Vereeni-
 ging van Archivarissen in Nederland, samengesteld dus uit
 technici op archiefgebied, brengt een ernstige, goed gefor-
 muleerde klacht uit tegen het Landsarchief te Batavia. Men
 gaat af op een verklaring van den aftredenden Lands-archi-
 varis dr. de Haan, die openlijk erkend heeft, dat de schatten
 van het Indische oud-archief niet voldoende tot hun recht
 komen; — oorzaak: niet-technisch en te weinig personeel.

Van den als tijdelijk Lands-archivaris te Batavia optre-
 dendenden prof. Godée Molsbergen — gewaardeerd als geleerde
 en historicus, doch zonder ervaring als praktisch archivaris
 — kan niet worden verwacht, dat hij een ingrijpende ver-
 betering zal brengen in den verwaarloosden boedel van ons
 archief.

In vakkringen heeft men hem een outsider genoemd, die
 niet eens een cursus bij de Nederlandsche Archiefschool heeft
 gevolgd. Een van de eerste beginselen voor het instandhouden
 van een behoorlijk archief, n.l. het geregeld verzamelen van
 de archieven van besturen van residentien en assistent-
 residentien, van landraden en andere rechtelijke colleges,
 van weeskamers en andere administraties wordt nagelaten.

Door de hierboven genoemde Vereeniging van Archiva-
 rissen is onlangs bij den minister van Koloniën op ver-
 betering aangedrongen en uitzending gevraagd uit Nederland
 van een wetenschappelijk onderlegd archivaris, teneinde
 rapport en verbetering aan te brengen.

De minister heeft het verzoek aan den gouverneur-gene-
 raal doorgezonden. Mogen wij in het belang der zaak waarom
 het hier gaat, om publicatie vragen van het antwoord der
 Indische regering? vraagt de „Indische Post“, waaraan wij
 het bovenstaande ontleenen. (N. R. Cl.).

Ned.-Indië op de a.s. Jaarbeurs.

De afdeling Ned.-Indië op de a.s. Jaarbeurs te Utrecht
 zal meer in het bijzonder voor het onderwijs van betekenis
 zijn. Het Koloniaal Instituut zal er een exemplaar van de
 zgn. „Schoolverzamelingen van Ned.-Indische producten en
 grondstoffen“ demonstreeren, terwijl de voornaamste uit-
 geversmaatschappijen in Nederland een uitgebreide collectie
 wetenschappelijke werken, school-, leer- en leesboeken,
 atlasen, wandplaten enz. zullen samenbrengen, waardoor
 een overzicht verkregen zal worden van hetgeen in de
 laatste 25 jaar omtrent Ned.-Indië en ten behoeve van het
 onderwijs aldaar uitgegeven is.

Wat de producten betreft op de afd. Ned.-Indië, zal een
 rijke rubber-collectie een beeld geven van de moderne en
 ook van de reeds algemeen bekende toepassingen van rubber
 in het dagelijksch leven en in de techniek.
 (Landelsberichten).

De Indische Gids.

Inhoud der Sept.-afd. Legerpolitie. Een algemeene dwa-
 ling, door J. L. Lamster. (Schr. betoogt dat het wenschelijk
 is en om redenen van historie, en om redenen van econo-
 mie, en om redenen van logica dat aan het Ned. Indische
 leger dat deel van de politietak wordt toevertrouwd, welk
 het leger overal elders met zooveel succes wanneemt). —
 De evolutie der Heerendiensten in de Buftengewesten na
 1914. Hun einde in 't zicht, door E. L. K. Schmülling. — Een
 eereschuld, door J. van Roon. (Een warm pleidooi voor ver-
 hooging der pensioenen der voor 1 Jan. 1920 uit den dienst
 getreden O.-I. militairen). — Het in ontwikkeling brengen
 der Fransche koloniën, door H. Ch. G. J. van der Mandere.
 (Bespreking van het bekende milliardontwerp-Sarraut). —
 Revue van brochures en van tijdschrift- en dagblad-
 artikelen. — Koloniale literatuur. (Het geschil Nederlandsche
 Bank—Javasehe Bank. — Een vliegtocht Nederland Indië?
 — Onze Indische defensie).

Vragen van den Dag.

Ook Vragen van den Dag komt met een jubileum-Nr., het
 is getiteld Nederland tijdens Koningin Wilhelmina. Verleden,
 heden en toekomst. Wat de Indië betreft vindt men er
 een artikel in van Prof. D. G. Stibbe: Indische toekomst-
 bespiegelingen. — Verder schrijft Dr. M. van Blankenstein
 over de toekomst van Suriname en de hr. A. G. Statius
 Muller (Voorzitter van den Kolonialen Raad van Curaçao)
 over de economische ontwikkeling van Curaçao gedurende
 de laatste 25 jaren en in de toekomst.

De Indische Mercur.

No. 36. Uitvoer uit Java uit den oogst 1923, door Dr. H.
 C. Prins Geerligts. — Het adat-grondenrecht van Ambon
 en de Oelassers, door Mr. F. H. Holleman, besproken door
 Mr. Idema. — Ned.-Indisch Landbouwsyndicaat (overzicht
 jaarverslag 1922). — Kultuurberichten. (Inlandsche land-
 bouwgewassen op Java en Madoera, enz.). — Kleine mede-
 deelingen. (Een Inlandsch wegencongres, enz.). — Finan-
 cieele berichten en verslagen, zoomede de overige geregelde
 rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Insti-
 tuut geeft in dit Nr. recente literatuur over de zgn. groote
 cultures: cacao, kina, koffie, rubber, suiker, tabak, thee.

Mededeelingen der Handelsvereniging te Medan.

Het 31-Juli-Nr. bevat een voor geïnteresseerden belang-
 rijk overzicht van den toestand van den handel ter Oost-
 kust van Sumatra, gedurende het eerste halfjaar 1923. Over
 het algemeen krijgt men geen opwekkend beeld te aan-
 schouwen: de feitelijke gang van zaken heeft teleurstelling
 gebaard en van eene opleving van den handel is in het
 eerste halfjaar van 1923 nog geen sprake geweest.

De slotopmerkingen luiden: De algemeene handelstand is
 wat den import betreft, in het besproken tijdvak slechts
 weinig veranderd. De groote schokken zijn voorbij, op som-
 mige punten (belastingstelsel, poenale sanctie) is in den
 jongsten tijd meer klaarheid gekomen, doch de afzetten
 zijn gering. In de tweede hand heeft wel een groote op-
 ruiming plaats gevonden, doch van tijd tot tijd komen nog
 steeds onaangename verrassingen in den vorm van om-
 vangrijke faillissementen voor. Een belangrijke factor is
 hierbij steeds de neiging van den Chineschen handel om
 tegelijkertijd geheel uiteenlopende handelszaken ter hand
 te nemen (combinaties van handel in rubber, manufacturen
 en rijst zijn b.v. niet zeldzaam), die dan vaak een speculatief
 karakter dragen.

De exporthandel, ter Oostkust nimmer zeer belangrijk,
 bloeide in het verslagtijdperk evenmin wegens het merk-
 waardige gebrek aan product dat zich voordeed.

De levensstandaard heeft sinds het onderzoek, dat wij in
 November 1922 instelden, niet de minste neiging meer tot
 daling vertoond; integendeel is het waarschijnlijk dat een
 nieuw onderzoek een zekere stijging zou uitwijzen.

De Mohammedaansche Wereld.

In „Te Moslem World“ Juli 1923, geeft Dr. Zwemer „A
 new census of the Moslem World“. Liepen oude schattingen
 uiteen tusschen 260 en 175 miljoen, de nieuwe geeft het
 getal 234.814.989. Hiervan zijn ongeveer 106 miljoen onder
 Engelsche regeering, onder de Nederlandsche 39 miljoen,
 in het geheel onder Westersche regeeringen ruim 200 mil-
 lioen, zoodat slechts 33 miljoen Mohammedanen onder
 niet-Westersche regeeringen leven, en niet meer dan ruim
 3 miljoen of iets meer dan 3% onder de Turksche re-
 geering.

Algemeen Landbouweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 5. Koffiedrooghuisen, door
 C. — Over gekronkelde zaailingen van Hevea brasiliensis,

THE AMERICAN EXPRESS CLEANERS AND TAILORS
 hebben eigen ateliers te

BRUSSEL, OSTENDE, BLANKENBERGHE,
 Palace Hotel 39 rue Royale Hotel Excelsior
 Astoria Hotel Royal Palace Hotel Belle Vue
 Grand Hotel rue de la Limite Grand Hotel

Onverschillig waar U logeert, wij Stoomen (binne 24 uren)
 Reinigen, Verven, Repareeren, Keeren, Plisseeren, Stoppen
 (American Stoppage) alles zoo vlug en zoo goedkoop,
 dat wij reeds vele Hollanders onder onze trouwste Clie-
 ntele mogen rekenen.

Indien Uw verblijf zoo kort is, dat Gij in een der boven-
 genoemde plaatsen niet overnacht, dan reinigen en persen
 wij Uw kleding,

terwijl gij Uw courant leest of even een
 brief schrijft.

American Express Cleaners & Tailors
 Prop.: M. ANDRÉ,
 4 rue Grétry, BRUSSEL
 (eerste Zijstraat rechts op den Boulevard komende van
 de Place Brouckère).

BESCHIKBAAR.

PIANO'S
RIPPEN
 P. Heinstraat 42
DEN HAAG
 Ook in huur en in huurkoop

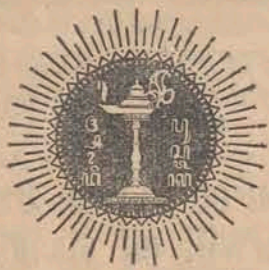
BESCHIKBAAR.

FIRMA J. ASJES Ez.
 CARROSSERIE EN RIJTUIGFABRIEK
ALKMAAR
 BOUW VAN ALLE SOORTEN RIJTUIGEN,
 KOETSEN EN CARROSSERIEEN VOOR
PERSONEN- EN VRACHTVERVOER.....

EINDHOVENSCHE BOOMKWEKERIJ
 TEL. 634 EINDHOVEN TEL. 634

LEVERING VAN ALLE SOORTEN
BOOMEN EN PLANTEN
 TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN
 SPECIAAL ADRES VOOR HET
 AANLEGGEN VAN LUSTHOVEN, TENNISBANEN, ENZ.

BESCHIKBAAR.

ADI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
L. v. Meerderv. 332 - Den Haag
Tel. M. 5611.

Hoofddepôt van de uitgaven van het
„Java-Instituut” en van „De Commissie voor
de Volkslectuur” te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook
Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in
Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties. Prijs: f 3.20.

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Eisen van
Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van
de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en
Mohammedanen in Voor-Indië.

De Javaansche Danskunst

door TH. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties. Prijs: f 3.20.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche
grooten heeft verkeerd, is de eerste, die ons op syste-
matische wijze in het wezen der Javaansche danskunst
inleidt.

Het werk wordt o.a. verlucht door opnamen van
Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool
te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Besko-Wiromo”, waar-
door de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis
maakt met de elementaire bewegingen van den Javaan-
schen dans.

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

2E DRUK.

Prijs f 3.75.

Uit de Persbeoordeelingen:

„. . . . Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen
van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie
ons *dwingt* ze met die van onze grootste poëten te
vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaan-
baar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel
en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de
dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt!”

JOHAN KONING in „Weekblad voor Indië”.

„. . . . Hoe *tevooi* en hoe vol blijde ontroering
zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder
bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefde-
lied van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet
afschilt of *afsmeeft*, maar slechts dankt en bidt en
vereert. . . . De schoonheid van zijn vaderland en
de monumenten van de beschaving van zijn heet-
geliefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het
lied rijst uit zijn ziel. . . .”

PETER V. ARKEL in „Nieuws van den Dag
van Ned.-Indië”.

Zeebaboe's en Jongens beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

door Dr. A. S. — Maatregelen tegen invoer van schadelijke
insecten, door J. van Baalen. — Proefsnitten en analyses
van eenige groenbemesters. — Hoe kan men melk eenigen
tijd goed houden? door J. Merkens. — De economische
waarde van de vloedbosschen ter Oostkust van Atjeh, door
A. Luytjes (ontleend aan Tectona). — De rubberpositie. —
Mr. van Gennep en het N.-I. Landbouw-Syndicaat. — Ver-
slag van het Departement van Landbouw, Nijverheid en
Handel over 1922. — De Vorstenlandsche Landbouw Ver-
eeniging. (Uit het jaarverslag over 1922).

Jaarboek van het Mijnezen in Ned. Oost-Indië.

Van den vijftigsten jaargang (1921) is verschenen het
tweede gedeelte der z.g.n. Verhandelingen. Dit tweede deel,
de resultaten van de door Prof. Dr. H. A. Brouwer in
1915 uitgevoerde geologische onderzoeken in den Oost-
telijken Indischen Archipel, omvat de onderzoeken op
de eilanden Halmahera en Batjan, verschillende tusschen
Ceram en de Kei-eilanden, Groot-Kei en eenige eilanden
der Tenimberggroep, verduidelijkt door kaarten en afbeel-
dingen. Verder is in dit deel nog opgenomen eene ver-
handeling van Prof. H. Douville: Sur quelques foraminifères
des Moluques orientales et de la Nouvelle-Guinée.

Mededeelingen van den Burg. Geneesk. Dienst in Ned.-Indië.

Inhoud van jaarg. 1923, dl. II. Over het voorkomen van
voedingsoedemen op Java, door C. D. de Langen. — Voor-
komen, bouw en oorzaak der Nodosities Juxta-Articulaires
(van Jeanselme) bij Inlanders, door M. J. van Dijke en A.
J. F. Oudendal. — De dysenterie-epidemie in de Dairi-lan-
den 1921—22, door Dr. P. Papamarku en Dr. S. Steenhui-
zen. — Onderzoek naar het voorkomen van immuustoffen
in het bloed van met Meningscoecenvaccin ingespoten per-
sonen, door P. H. Pock-Steen. — Over een geval van De-
mentia Paralytica bij een Chineeschen man, door Dr. Hilde
Mengert-Presser. — Over de malaria-enting bij Dementia
Paralytica en de frequentie dezer ziekte in Ned. Oost-Indië,
door Dr. L. Kirscher. — De parotiden bij Inlanders, door
Raden Soekaton Reksomidjojo.

De Mijne-ingenieur.

Het Arg.-Nr., dat ter gelegenheid van de 4e Ned. Indi-
sche Jaarbeurs te Bandoeng is verschenen, bevat behalve
een tweetal nieuwe hoofdartikelen en de gewone rubrieken,
een aantal reeds verschenen bijdragen uit oudere jaargan-
gen. Uit den inhoud noemen we: Het verband van de ver-
brandingswaarde van Indische kolensoorten en hare samen-
stelling volgens de zgn. technische of verkorte analyse, door
Irs. F. P. C. S. van der Ploeg en C. S. van Haften. — Over
de neogene geosynclinaal van Zuid-Sumatra en het ont-
staan van bruinkool, door Dr. H. M. E. Schürmann. — Koe-
lietoestanden op Nieuw Guinea, door Dr. J. Zwierzycki. —
Destillatie van Indische kolen, door Ir. A. L. ter Braake.
— Vulkanologie in Ned.-Indië, door Ir. N. J. M. Taverna
(met kaartje en afbl.). — Plan tot voortzetting der Kloet-
werken, door Ir. H. Tromp. — Enkele beschouwingen be-
treffende de reductie van oxydische mangaan-zilverertsen,
door Ir. M. H. Caron. — Petroleumpolitiek na den oorlog,
door Ir. V. Rexhäuser. — Kort verslag van den dienst van
den Mijnebouwer over het 1e kwartaal 1923. — De handha-
ving der poenale sanctie.

Verhandelingen Geol. Mijnb. Genootschap.

Het tweede stuk van dl. VII (Aug. '23), bevat als eerste
bijdrage een Alphabetisch register van de vervolgen No. I—X
op de „Opgrave van geschriften over geologie en mijnbouw
van Ned. Oost-Indië”, door Dr. R. D. M. Verbeek. — Over-
gens nog twee artikelen van Indische strekking, n.l. Een
overgangsvorm tusschen Orthophragma en Lepidocyelina
uit het tertiair van Java, door I. M. van der Vlerk; en:
Fossiele houtsoorten uit het tertiair van Zuid-Sumatra,
door L. G. den Berger.

Tijdschrift Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

In de Sept.-afl. geen Indische bijdragen (wat sedert jaren
niet is gebeurd); slechts eene bespreking door den heer
J. van Rooon van een tweetal nieuwe Sumatrakaarten (waar-
onder een zeer belangrijke economische overzichtskaart),
zoome de van het jaarverslag van den Topografische
Dienst in Ned.-Indië over 1921. — Verder nog het bibliogra-
fisch overzicht betreffende Oost- en West-Indië, door W.
C. Muller.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

De gecombineerde afl. 23-24 is getiteld Jubileumnummer
1898—1923. De hr. C. Lekkerkerker schrijft een economisch
overzicht van Ned.-Indië gedurende de laatste 25 jaar. —
De hr. J. Koning brengt hulde aan de 5 mannen aan wie
het bestuur over Ned.-Indië in de laatste eeuw was
toevertrouwd (n.l. de Gouverneurs-Generaal Jhr. C. H. A.
van der Wijck, W. Rooseboom, J. B. van Heutsz, A. W. F.
Idenburg, Mr. J. P. Graaf van Limburg Stirum en Mr. D.
Fock, wier mooie portretten zijn toegevoegd). — De hr. C.

BESCHIKBAAR.

Wij fotografeeren U thuis
zonder verhooging

INLICHTINGEN:

FOTO-PERSBUREAU
Lange Poten 15a - DEN HAAG - Tel. H. 1741

Lekkerkerker geeft vervolgens het eerste gedeelte van de
geschiedenis van het onderwijs gedurende de regering
onzer Koningin. — Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis herdenkt
in hoofdlijnen hetgeen op het gebied van wetenschap en
kunst in Oost-Indië van 1898—1923 werd tot stand ge-
bracht. — De afl. besluit met eenige mededeelingen van
den hr. M. Jousstra over het werk der zending in Ned.-Indië
in de laatste 25 jaar.

West-Indië. Landbouwkundig Tijdschrift.

Inhoud van jaarg. '23, No. 2 (Juni '23). Bacovezielten,
door S. C. Prescott (met Voorbericht van G. Stahel). —
Goudkust-cacao, door G. Stahel. — Cacao, door Prof. dr.
W. Roepke (bespreking). — Verhooging der productie van
vruchtboomen door selectie, door G. Stahel. — Iets over
bijenteelt (aanvulling), door d. H.

Onze Missiën in Oost- en West-Indië.

Jaarg. VI, afl. 5. (Sept. '23). De huwelijksvorm van het
kerkelijk huwelijk in de kolonie Curaçao (vervolg), door B.
A. J. Gijlswijk. — De prediking van St. Franciscus Xaverius
in onze Oost (vervolg), door B. J. J. Visser. — Artikel 123
Indisch Regeeringsreglement. — Zuid Nieuw-Guinea her-
leeft, door P. Vertenten. — Hygiëne op de Tanimber-eilan-
den, door E. Cappers.

Ned.-Indisch Rubber- en Thee-tijdschrift.

8e Jaarg. No. 10 (1 Aug. '23) bevat o.m.: Brazilië een
ideaal land voor rubbercultuur. — Indië en het buitenland-
sche kapitaal. — Cultuur-mogelijkheden in het Zuiden der
Oostkust van Sumatra. — De propaganda-afdeeling der In-
ternationale Vereeniging voor de Rubbercultuur in Ned.-
Indië. — Behandeling van den bruinen binnenbast. — Ma-
chinerieën bij de theebereiding in gebruik, door Dr. J. J.
B. Deuss. — Vereeniging voor de Theecultuur in Ned.-Indië
(overzicht jaarverslag 1922). — De China-theehandel in de
19e eeuw, door Dr. J. J. B. Deuss.

Suriname.

„Suriname” van 31 Juli schrijft:

„Zaterdagavond omstreeks zeven uur deed zich
het gewone verschijnsel van het verschieten van
een ster voor. Ditmaal echter trok het verschie-
tende hemellichaam bijzonder de aandacht door
zijn ongewone grootte. Het verschieten geschiedde
van het Oosten naar het Noorden. Daar waar de
ster haar weg had gevolgd, liet zij een heldere witte
streep achter, welke ten slotte enigszins de vorm
van een cirkelboog aannam. Het geleek wel een
lang, doch zeer smal wolkje, dat onbeweeglijk aan
het uitspansel stond. De witte, achtergelaten streep
verbleekte langzamerhand meer en meer, totdat
er na ruim een kwartier niets meer van te zien
was.

Dit vreemde verschijnsel heeft heel wat profet-
iën van het volk uitgelokt. Sommigen meenden,
dat het een soort komeet moest zijn, althans de
staart daarvan, anderen waren van oordeel, dat
daarin een voorteken van de nabije ondergang der
wereld moest worden gezocht.

Eigenaardig was het, dat zo lang de streep dui-
delijk waarneembaar was, er geen enkele ster aan
het uitspansel gezien werd. Eerst toen het ver-
schijnsel verbleekte, begonnen de flikkerende ster-
ren zich weer aan het oog te vertonen.

De Westelijke hemel bleef lang verlicht als bij
ondergaande zon.”

Ook „De Surinamer” van 2 Augustus geeft een
— eenigszins afwijkende — beschrijving van het
verschijnsel, zooals dit gezien is door een waar-
nemer aan de Boven-Suriname.

In ons vorig nummer maakten wij melding van
de inwijding van een nieuw sportterrein te Para-
maribo. Sedert ontvingen wij een bij die gelegen-
heid uitgegeven „Sport propaganda-blad”, met een
inleiding van den voorzitter van het comité, den
heer R. D. Simons en artikelen van de heeren V.
O. en M. T. Hijlaard.

In het jongste kwartaal-rapport van de Anchylos-
toom commissie, wordt nadrukkelijk gezegd, dat

„SALLANDIA”

(GEDEPONEERD FABRIEKSMERK)

LINOLEUMWAS - WRIJFWAS

DE BESTE

CHEMISCHE FABRIEK „SALLANDIA”, ZWOLLE

Piano's Orgels
C. A. J. VAN KALMTHOUT
 Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562
 Bisschop Hamerstraat 1-1a
Vieugels Kunstspelpiano's

SCHOOL OF ENGLISH
 Goleenstraat 118
 Weteringkade
DEN HAAG

BEROEPS-LEERAARS UIT ENGELAND DIE OOK HOLLANDSCH SPREKEN

UITSLUITEND PRIVAAT ONDERRICHT IN DE ENGELSCH TAAL

de bedoeling van de Rockefeller Foundation niet is een permanent agentschap voor ankylostoombestrijding in Suriname te vestigen. Dit is ook nimmer de bedoeling geweest van den International Health Board. De commissie wilde slechts doen zien aan bestuur en bevolking, wat er bereikt kan worden met georganiseerd gezondheidswerk. Het behouden der verkregen resultaten staat geheel buiten de commissie. Dit heeft slechts het bestuur in zijn macht door het in het leven roepen van wettelijke bepalingen. Slechts hierdoor kan men de resultaten bestendigen, want indien er geen voldoende controle wordt uitgeoefend, gaat al hetgeen er reeds tot stand kwam te loor.

Wegens gebrek aan voldoende maatregelen, moest men het dan ook zien gebeuren, dat na een of twee jaren, streken welke „bewerkt” waren, geheel en al in den ouden toestand waren hervallen en de infectie dezelfde hoogte had bereikt als daar vóór.

Aan deze mededeelingen, die wij aan „De Surinamer” van 29 Juli ontleenen, willen wij toevoegen, dat men er zeker van zijn kan dat alle resultaten verloren zullen gaan, zoodra de Rockefeller Foundation zich terugtrekt. Men is in Suriname nog niet genoeg doordrongen van de noodzakelijkheid van strenge hygiënische maatregelen.

Vrijdagavond, 3 Augustus, vergaderden te Paramaribo de leden van twaalf organisaties van landsdienaren ten einde de vraag te bespreken, hoe men het tot stand komen der beloofde salaris-herziening zou kunnen bespoedigen. Naar schatting waren ruim 1500 personen aanwezig. Onder het hoofd „een pijnlijke vergadering” geeft „De West” van 7 Augustus een beschouwing van deze salarisbetoging.

„Voor iemand, die weet met hoeveel eerbied gewoonlijk in de kolonie wordt gesproken over de hooge regeering in Nederland, was het pijnlijk te zien, hoe langzaam maar zeker een wantrouwen tegen diezelfde regeering post vat in de kolonie”... „Het opperbestuur” — zegt het blad — „laadt in deze een zware verantwoordelijkheid op zich. Dit had vermeden kunnen worden als de minister zich gehouden had aan zijn belofte: dat de duurtetoelagen zouden worden bestemd tot de salaris-herziening haar beslag zou hebben gekregen.”

Onze ruimte gedooft niet een overzicht te geven van den loop der betoging. De door verschillende sprekers gedane mededeelingen geven een indruk van de hoogte waartoe de nood gestegen is. Er wordt gebrek geleden.

De vergadering besloot de volgende telegrammen af te zenden:

„Koloniën den Haag — vergadering vijftien honderd landsdienaren Suriname verzoekt, ter leniging nood, door intrekking duurtelbijlagen veroorzaakt, gelden gouverneur toe te staan voor dadelijke toekenning salarisverbetering overeenkomstig uw gegeven woord. — Leider Meriba.”

„Tweede Kamer den Haag — vergadering vijftien honderd landsdienaren Suriname dringt aan inlossing belofte minister algeheele salarisverbetering — door intrekking duurtelbijlagen nood zeer gestegen — verzoekt steunen bede minister — leider Meriba.”

In verband met deze telegrammen willen wij hier eenige zinsneden knippen uit een hoofdartikel in de N. R. Ct. van 8 September, Av. bl. D, over „De salariskorting en het beruchte artikel”.

„Zal nu toch eene algemeene korting worden toegepast, en de gegeven waarborg ter zijde worden geschoven?”

Juridisch recht kan het zijn, maar moreele rechtvaardigheid kunnen wij er niet in zien. Kan de staat zoo maar in eens zeggen: „dat heb ik nu wel gewaarborgd, maar ik doe er niet meer van”? Als een particulier zijn gegeven woord niet wil inlossen, daagt men hem voor den rechter, en men

krijgt dan gelijk. Zal nu de staat er het voorbeeld van geven, dat een man geen man en een woord geen woord is? Wat aan de regeering wordt toegeschreven lijkt ons het meest bedenkelijke antecedent, dat zich kan voordoen. Hier is een rechtsgeldig besluit, hier zijn zeer besliste toezeggingen van eene regeering — minister de Geer sprak uit naam der regeering! — en diezelfde regeering zal nu ineens gaan zeggen: het past mij niet langer mij aan mijn woord te houden”...

Voorts verwijzen wij naar hetgeen Mr. D. Fock in „De West-Indische Gids” van Augustus 1919, blz. 324 schreef naar aanleiding van een adres, door de vereeniging van Gouvernements bureau-ambtenaren in Suriname aan den Gouverneur in April van dat jaar.

Aan „brieven van een landbouwer” in De West van 10 Augustus ontleenen wij het volgende:

„Het bedroevendste is nog wel de wetenschap, dat de toestand nóg hachelijker zal worden. En naarmate de malaise langer duurt, zal ook de terugkeer naar het normale meer inspanning en tijd vorderen. Dat is nog al duidelijk. Denk b.v. er maar eens aan wat het beteekent de krullatenbestrijding stop te moeten zetten. Slechts één seizoen niets daaraan gedaan en dan kan men van voren af weer beginnen.

Zoo lang mogelijk is door de plantages de strijd volgehouden, maar na de laatste berichten is ook allen eigenaren de moed ontzonken. Hoe zou men ook, zelfs met de modernste werkwijzen, de cacao voor den huidige prijs kunnen produceeren? — Zelfs het rijke Trinidad, dat tot nu toe gespaard is gebleven van ernstige ziekten, kan het niet, getuige het feit, dat daar meer dan 200 plantages door het gouvernement worden gefinancierd om staande te kunnen blijven. Hieruit blijkt, dat de hulp die hier door ons gevraagd wordt, niet specifiek Surinaamsch is. Trouwens, onder verschillende vormen wordt de landbouw in alle Britsche koloniën, ook in meer normale tijden, door het Moederland krachtig gesteund.

Voor verscheidene Surinaamsche plantages — de namen zijn te noemen — is door den laatsten teruggang der prijzen, als het ware de doodsklok geluid. Vele trachten zich van een deel van hare toch al niet talrijke gecontracteerde arbeiders te ontdoen. Lukt dat niet, dan zal aan deze lieden de overige duur van hun contracttijd (voor zoover het betreft her-contractanten, want met de anderen gaat dit om wettelijke redenen niet) kwijtgescholden moeten worden. Wat ook al geldelijk verlies beteekent.

Het directe gevolg van zoo'n maatregel zou natuurlijk zijn achteruitgang in de productie, wat weer na zich zou slepen vermindering van inkomsten, salarissen, belastingen, invoerrechten, enz., enz.”...

Uit „De West” van 7 Augustus nog deze verzuchting:

„Men weigert steun voor een maatregel die wezenlijke uitkomst biedt voor de kolonie: de bacoven-cultuur, terwijl men op de vingers kan narekenen dat de inzinking die van deze weigering het gevolg zal zijn, veel meer zal kosten dan de benoedigde steun. Als bijvoorbeeld de plantages niet in staat zijn om eenige duizenden immigranten, die het volgend jaar vrijkomen, weder in dienst te nemen, dan zal de terugvoer alleen dier immigranten al bijna evenveel kosten als de benoedigde steun.”

Over een moordzaak in het Saramacca-distriet schrijvende zegt „De West” van 7 Augustus:

„De commissaris van het distriet verklaarde, dat heel Saramacca zucht onder bijgeloof. Niemand sterft er meer een natuurlijke dood, volgens de opvatting der bevolking. Zoodra iemand sterft, wordt gezocht naar den „wisiman”, die zijn dood zou hebben veroorzaakt. Het ongelukkige is, dat de

Heeren- en Dameskleeding naar Maat
 Billijke Prijzen Prima Stoffen Eerste Snit
 Gelegenheid tot Abonneeren
 AANBEVELEND,
WILLEM VAN HOUT
 MOLENSTRAAT 47B TEL. H. 2324

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
 Eigen Kofferfabriek
G. KERNER & Co.
 BATAVIA DEN HAAG SOERABAJA
 Stationsweg 78 - Tel. H. 1038
 Alle goederen worden onder garantie geleverd. Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

J. P. BATENBURG & Co'S
 MEUBELTRANSPORT-M^{id}
Dr. Kuijperstr. 16
 TEL. H. 545.
DEN HAAG.
 MEUBELBERGING
RUIME UITPAKLOKALEN
 VOOR
REISBAGAGE.

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR
 Gevestigd te NIJMEGEN
 Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867
 Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
 Zaterdag van 12 uur gesloten.
 Directeur: A. VAN BOXTEL,
 Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te
 AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
 DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleystraat 63.
 ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24a.
 ARNHEM, G. J. Hoesink, Emmastraat 58.

X.X. Werkgevers!
 Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen. Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

Voor een Rijwiel gaat men bij de
Fa TIMMERMAN & Co.
 JAVASTR. 40 TASMANSTR. 147 PLETTERIJSTR. 170
 Tel. H. 219 Tel. M. 2509 Tel. H. 3742
HIMA RUGGE-WHITWORTH RIJWIELEN
GOUDSTER

BESCHIKBAAR.

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
 Bandversiering van SOERJOWINOTO
 Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordeelingen:

„... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen”.

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*).

„... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka-figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige driften, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid”.

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*).

„... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het tooneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin”.

(Top Naef in *De Amsterdamer*).

„... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch tooneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen”.

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*).

Uitgave van „Ādi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Laan v. Meerderv. 332 - Den Haag - Tel. M. 5611

Bezoekt de Tentoonstelling

van

Heulstraat 19 - Den Haag

Oost- en West-Indische Kunstnijverheid, in de vóórzaal, thans speciaal van Bataksche weefsels.

Toegang vrij.

Iederen werkdag geopend van 10—6 uur; 's mid-dags tusschen 12—2 uur gelegenheid tot het ge-bruiken van *nassi goreng* of *bamie*. Donderdags *djanangan (gado-gado)* tegen f 0.75 per portie en 's Zaterdag eenvoudige rijsttafel à f 1.50.

Tusschen 3—6 uur thee of Indische stroop met *kwee-kwee*, à f 0.25 per portie.

De zelfgemaakte stroop (rose, assem, vanille en ananas) is ook per flesch verkrijgbaar à f 1.20.

Pas ontvangen een collectie *akar bahar* arm-banden tegen de rheumatiek à f 2.50 per stuk.

Wissel In- en Verkoop Credietbrieven Telegrafische Uitbetalingen	<h2>Hollandsche Bank voor West-Indië</h2> Heeregracht 252 AMSTERDAM Telefoon N. 3290 CURAÇAO 130 CARACAS VENEZUELA Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.	Incasseeringen Handelsinformaties Rembours- en Document.-Credieten
---	---	---

Britsch Indiërs in het district dit bijgehoof beginnen over te nemen van de Creolen. Ook zij zijn nu maar al te zeer geneigd om bij sterfgevallen aan boven-natuurlijke oorzaken te denken.”

Het is diep treurig dit te moeten lezen na al wat door onderwijs en Zending ook in dit district is gedaan. Het is een terugvallen tot Afrikaansche toestanden.

Ook de Surinamers in Britsch-Guiana zouden zich opmaken om het jubileum van Koningin Wilhelmina feestelijk te vieren.

Op 31 Augustus zou te Georgetown ten stadhui-ze een receptie worden gehouden. Een korps is ge-vormd van Surinaamsche muzikanten, die hun medewerking voor het feest hebben toegezegd. Onder de feestnummers komt een zanguitvoering voor en een lezing over de Koningin. Op de receptie ten stadhui-ze zal een portret van de Koningin ont-sluierd worden.

De belangstelling van de moederlandsche pers in Suriname neemt in verblijvende mate toe.

Ook „*De Avondpost*” heeft nu een Surinaamschen correspondent.

Maar men moet zich onthouden van het geven van onjuiste berichten. Wat b.v. te denken van de mededeeling in het nummer van 25 Augustus dat de uitzending van den heer Pyttersen een ton heeft gekost en met een gelijk bedrag mocht verhoogd worden?

Dit is immers een geheel verkeerde voorstelling van de zaak.

Het zou ons verwonderen als de uitzending meer dan f 15.000 heeft gekost.

In de „*Bijdragen tot de taal-, land- en volken-kunde van Nederlandsch-Indië*”, deel 79, afl. 3, 1923, een zeer belangrijk artikel: „*Rechtstoestand der Javanen in Suriname*”.

Het Surinaamsche Bestuur zal goed doen daar-van kennis te nemen.

Slotrekening Suriname over 1918.

Aan de Tweede Kamer is ingediend een wets-ontwerp tot vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Suriname over het dienstjaar 1918.

Blijkens de Memorie van Toelichting is het be-drag, hetwelk door eene bijdrage uit 's Rijks schat-kist behoort te worden gedeekt, te becijferen op f 1.999.345.75¹/₂, of f 9.613.24¹/₂ minder dan het bedrag van f 2.008.959 waarop die bijdrage werd geraamd bij de wet van 29 Mei 1920, terwijl in de dekking van het nog overblijvend gedeelte van het nadeelig slot ad f 86.447.58 nader door leening zal behooren te worden voorzien.

Curaçao.

St. Martijnsche padvindders.

Naar wij vernemen zijn de padvindders van het Ned. gedeelte van St. Martin door het hoofdbestuur van de Nederlandsche Padvinddersorganisatie aangenomen als afdeling St. Martin van die vereeni-ging. Hulde aan Mej. Slothouwer.

Toen op 17 Aug. l.l. de Koningin de hulde der Nederlandsche padvindders in ontvangst nam, kwam het volgende telegram in: „Padvindders Neder-landsch St. Martin betuigen Uwe Majesteit mede hunne hulde.”

Geschiedenis.

De *West-Indische Gids* bevat een artikel van den heer B. de Gaay Fortman over de regerings-jaren der Koningin in Curaçao. Als de schrijver het over de oranjeliefde op Curaçao heeft, vermeldt hij het aan Hamelberg ontleende feit, dat de commis-

saris van den slavenhandel een fontein van wijn uit zijn huis deed springen in 1748 bij de benoeming van „Prins Jan Willem Friso” tot opperbevel-hebber der W. I. C. Als het jaartal niet fout is, kan dit moeilijk een ander dan Willem Karel Hendrik Friso betreffen.

Grondwetsherziening.

Alsof er van geen grondwetsherziening in 1922 sprake is geweest, heeft, blijkens een bericht in *de Cur. Crt.* de gouverneur op 2 Aug. l.l. aan de Koningin-Moeder de hartelijke gelukwenscher der Kolonie Curaçao aangeboden.

Prof. Josselin de Jong.

Prof. Josselin de Jong, die zijn archaologisch en ethnografisch onderzoek in Curaçao geëindigd heeft, is met de Oranje Nassau vertrokken. Voor het A. N. U. heeft de hoogleraar een rede gehou-den over „*De beteekenis van Curaçao voor de Vol-kenkunde van Zuid-Amerika*”.

Onderscheiding.

Verleden week verzuimden wij te vermelden de toekenning aan N. I. Heyzer, Hoofdr.-best. in Curaçao van de eere-medaille der Oranje-Nassau-Orde in zilver. Wat deze afkortingen van 's mans beroep beteekenen, weten wij niet.

Ingezonden.

Geachte Redacteur.

Belcefd verzoek ik u eene kleine plaatsruimte in het Koloniaal Weekblad; bij voorbaat mijnen oprechten dank.

Ofschoon u al eenige artikelen geschreven hebt over de politie op Curaçao, wil ik u, nu ik gewoon burger ben, eenige misstanden, die ik zelf, als agent van politie, heb medegemaakt bij dat politiekorps, mededeelen, in de hoop dat, indien er nog één man, die de koe bij de hoorns durft te pakken, gevonden wordt, hij door deze kleine mededeeling een middel vindt om verandering in den onderwetschen janboel te brengen.

Wij behoeven echter niet ver naar zulk een man te zoeken, want de alhier vertoevende Inspecteur van politie, K. W. Elhorst, is volgens velen, die durven spreken, juist de man, die geknipt is, om dat zaakje in het reine te brengen. Hij heeft reeds in den korten tijd, dat hij hier is, getoond, dat hij wars is van alles wat naar draaijerij zweemt en daarom misschien valt hij niet in den smaak van zijn superieuren en wordt hem het vuur zoo na mogelijk aan de schenen gelegd, in de hoop, dat hij het zal opgeven, hetgeen voor het politiekorps geheelen ondergang zou beteekenen, want de kleine verbeteringen, die reeds op advies van genoemden Inspecteur noodgedwongen zijn toe-gestaan, zullen dan wellicht weder worden ingetrokken en alles terug keeren tot het oude stelsel van 144 uur dienst in de week en dan pas 36 uur verlof, hetgeen natuurlijk geen enkele agent, die dit reeds heeft medegemaakt, zal doen.

Altijd hoort men: „de politie is niet voor hare taak berekend”, maar de leiding is niet goed, dus kan de politie ook nimmer goed zijn. Er staat geen vakman aan het hoofd van het korps, die begrijpt, dat een mensch als mensch wil behandeld worden en dat het strafstelsel uit den boeze is. Dat een agent van politie ook als mensch wil behandeld worden, dat men door schelden en brutaal optreden niets bereikt, dat daardoor de politie juist laksch en onverschillig wordt; dat is de oorzaak, waarom de politie op Curaçao niet goed is.

Hier heeft iedereen het recht den agent te bekladden, zonder dat deze het recht heeft zich te verdedigen, want weel! den man, die het durft wagen iets tot zijn rechtvaardiging aan te voeren — zijn mond wordt, met een vuist-slag op de tafel gesnoerd, hij wordt uitgebulderd en be-leedigd, ja zelfs gestraft.

Het is al gebeurd, dat een agent bij den Gouverneur is gegaan om zijn beklag in te dienen over zulk een behande-ling en daar kreeg hij toen ten antwoord: „Ik zal het „onderzoeken”, en, met een vriendelijk hoofdknikje: „ach, „je moet het niet zoo kwaad opnemen; hier in de West „zijn wij allemaal zenuwachtig.”

Er werd niets meer van die zaak gehoord. Is het een wonder, dat, niettegenstaande herhaalde reor-ganisaties, de politie niet deugt. De reorganisatie moet van boven beginnen en ik verzeker, dat, onder leiding van den Heer Elhorst deze zelfde janboel in korten tijd zou her-schapen zijn, zool niet in een modern, dan toch zeker in een goed bruikbaar politiekorps.

Eén der leden van den Kolonialen Raad heeft eens in

The English Sport Stores
 Frederik Hendriklaan 85
 The Hague
Sport articles and clothing of every description

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraichissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Garage NASSAU
 SCHELPKADE 42 b.d. Javastraat DEN HAAG
 Verhuren van Luxe Auto's
 tegen taxi-prijzen
MAAND-AUTO'S
 Tel. H. 7503 Tel. H. 7504

Lunchroom
DE OUDE VETTE HEN
 DEN HAAG bij het Stadhuis

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEFOON No. 2512
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPÔT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

eene vergadering gezegd, dat de goede krachten, die bij de politie dienden, den dienst verlieten om bij beter betalende particuliere ondernemingen te gaan werken, maar al mocht hiermee al één der motieven van hun heengaan genoemd zijn, toch is dat méér toe te schrijven aan de behandeling, die zij ondervinden.

Ook een reden is, dat zij zoo slecht gekleed gaan. De tenue, die hun jaarlijks verstrekt wordt, is nog niet voldoende voor een half jaar, en daar moeten zij er een vol jaar dag en nacht mede in het openbaar verschijnen, zoodat zij er schandelijk uitzien.

Ik zou nog op zoovele punten kunnen wijzen, die inderdaad dringend verbetering behoeven, doch dit is voorloopig voldoende om in Holland duidelijk te maken, welke wan toestanden hier bestaan en anderen er van af te houden om bij de politie een betrekking te zoeken. Angst en vrees weerhoudt de menschen hier en in Nederland te klagen, omdat zij weten, dat zij bij ontdekking benadeeld zullen worden. Onverschilligen die den dienst uit zijn, zeggen: "wat kan mij den boel schelen", doch ik hoop, dat, in het belang van recht en rechtvaardigheid, eindelijk eene verandering moge komen, dan komt dit aan mijn oud-collega's ten goede, die met smart daarop zitten te wachten.

Met de opname van dit stuk zult u onze burgers en de goede Curaçaosche politieagenten een grooten dienst bewijzen.

Hoogachtend,
 Uw dw. dr.
H. BESSELINK.

Willemstad, 18-8-1923.

Wij hebben wel even gearzeld, of wij dit stuk zouden opnemen. Doch, waar de schrijver door zijne onderteekening de verantwoordelijkheid voor den inhoud ten volle aanvaardt, hebben wij de opname niet geweigerd, ook al omdat het stuk veel bevestigd van wat ons van andere zijden is bericht.

Uit den Verren Vreemde.

Japan.

Bij het bespreken van de groote gebeurtenissen van onzen tijd hebben wij hier herhaaldelijk gewezen op feiten, die recordcijfers gaven in de geschiedenis. Oorlogen, revolutie, litte, overstromingen, hongersnood doen mee in den wedloop om de periode waarin wij leven te maken tot een van nog niet voorgekomen uitersten. Dit moge het tegenwoordige wereldgebeuren belangwekkend maken bij uitnemendheid, het verhoogt tevens de weemoedige stemming waarin ook het maatschappelijk gester nu een recordtijd van malaise en zedelijke verwording doormaakt. Wij zijn blijkaar nog niet aan het einde der ellendereeks. De ramp in Japan komt ons althans voorhouden, dat er altijd nog weer iets ergers te boekstaven wordt gegeven dan het reeds doorleefde.

In den vroegen morgen van 1 September teekende het Meteorologisch instituut te de Bildt een buitengewoon sterke aardbeving op, en stelde den oorsprong in of nabij Japan. De waarneming bleek maar al te juist te zijn. De kort na dien inkomende berichten gewaagden dadelijk van een aard- en zeebeving van voordien ongekenden omvang: volgende berichten temperden enkele bijzonderheden, die overdueren waren voorgesteld, maar zij voegden daarentegen telkens en telkens weer nieuwe bijzonderheden aan de eerst globaal gegevene toe. Japan is getroffen door een ramp zonder weerga in de geschiedenis.

De eerste schok kwam Vrijdag omtrent het middaguur en hield zes minuten aan. Uren lang volgden meerdere schokken elkander op. De bijkomende verschijnselen van zeebeving, vloedgolf, brand, ontploffing vergrootten de ellende. Het instorten van gebouwen, woningen, bruggen, het vernielen van voorraden, van opgestapelde voedingsmiddelen, van akkers en bosschen, het verbreken van licht- en waterleiding, de algemeene paniek, dit alles vermeerderde de op zich zelf reeds zoo vreeselijke gevolgen der aardbeving. Wegen zijn verwoest of verdwenen, tunnels ingestort, alle gemeenschapsmiddelen waren verbroken. De draadloze telegrafie bracht de eerste berichten die eenigszins een denkbeeld gaven van den omvang.

Het dichtstbewoonde gedeelte van het hoofdeiland Nippon was van nabij Osaka en Kobe tot Sendai het tooneel der ellende geweest. Daar staan de hoofstad Tokio, met 2 miljoen zielen, daar ligt de haven Yokohama, met een half miljoen inwoners, deze plaatsen zijn deels tot puin-woopen gemaakt, deels onbewoonbaar geworden. Van eenige steden, zoo b.v. van Nagasaki, zou zoo wat niets meer over zijn. De geheele bevolking van Shinagawa zou door de vloedgolf zijn omgekomen. In wanhoop vluchtten men van het land naar de schepen. Maar omgekeerd vluchtten de

strandbewoners naar het binnenland. Op zee en in de havens sloegen schepen stuk of vergingen.

Bleef de badplaats Nikko gespaard, Ensojima en Kama-koera, andere verzamelpunten van badgasten, zouden in slijkplassen veranderd zijn.

De zeer globale ramingen van de slachtoffers groeiden met het meer hekend worden van de verwoestingen. Zij liepen tot een half miljoen alleen van dooden. Dit cijfer is nadien gelukkig weer ingekort, maar aan de dooden, zijn de gewonden, de daklozen, de van alles beroofden toch ook als slachtoffers toe te voegen, en zoo genomen zijn deze zeker met miljoenen te tellen.

De schade aan de gewone woningen is betrekkelijk gering, doordien de huizen meereendeels uit hout, bamboe en papier zijn opgetrokken, maar de openbare gebouwen, kerken, tempels, schouwburgen, banken, groote handelshuizen, alsmede de woningen van de aanzienlijken en van de Europeanen zijn wel van steen gebouwd, en deze hebben dan ook heel veel geleden. Het keizerlijke paleis in Tokio is in vlammen opgegaan, de Fransche, Britsche, Italiaansche en Amerikaansche gezantschapsgebouwen liggen in puin.

Door de vernieling van groote voorraden voegden hongeroproeren nog het hunne aan de ellende toe. 't Rooven en plunderen nam zoodanigen omvang, dat voor eenige plaatsen de staat van beleg werd afgekondigd, ten einde militairen daar de veiligheid te doen verzekeren.

Het keizerlijk gezin was te Nikko en bleef dus buiten de zwaarst geteisterde strook. De prins-regent Hirohito moest het paleis ontvluchten, maar is gespaard gebleven. Andere leden van de keizerlijke familie zijn gedood. Tot de getroffen behoort ook burggraaf Takahaiji, leider der vooruitstrevende partij Seijoeikai, die juist in vergadering bijeen was; naar bericht wordt, hebben alle daar aanwezigen onder het ingestorte gebouw den dood gevonden. Zoo zijn er vele verhalen van in massa getroffen. Treinen ontspoorden en kwamen in zee terecht of werden onder een instortenden tunnel begraven. 't Aantal slachtoffers is nog vergroot door de hitte der brandende stadsdeelen, waar ook petroleumtanks en buskruitmagazijnen sprongen. Tooneelen van paniek, van waanzin en krankzinnigheid verergerden de verschrikking. Tot de buitenlanders, die het leven verloren, behooren de Nederlandsche oud-gezantschapsraad L. van de Polder en diens echtgenoot; de heeren P. Hylkema, Geerts, van Doorn en mevrouw Hornebrink zijn vermist.

Juist zat Japan zonder ministerie, zoodat de leiding, die van bovenaf moest komen om de zelfbeheersching weer te doen terugkeeren en om het werk van redderen en ordonen te doen aanvatten, er niet dadelijk was. Het gelukte graaf Jamamoto een ministerie bijeen te krijgen, dat in de openlucht zijn installatie-bijeenkomst hield. Het heeft dadelijk de moeilijke taak van ordenen en regelen aangevat, zelfs wordt er al van een begin van wederopbouw gewag gemaakt. Niettegenstaande deze streek herhaaldelijk dooreen geschud is, schijnt er niet over gedacht te worden haar te verlaten, of een nieuwe hoofdstad elders te stichten.

Uit alle landen heeft zich dadelijk hulp aangemeld. Rusland, Amerika, Engeland hebben schepen naar Japan gedirigeerd met hulp van allerlei aard. Het Nederlandsche Rode Kruis heeft aan zijn goed ingerichte afdeling in Oost-Indië opgedragen te handelen, en gevraagd wat men uit Nederland kan doen. Een steun-comité heeft zich h. t. l. en een in Indië gevormd. Er is door geheel de wereld een wedijver in hulpvaardigheid.

Men kan veel doen om de ellende te temperen. Het zal den Japanner ook goed doen zoo talrijke bewijzen van vriendschap te ontvangen. Maar naast hetgeen in korten tijd te herstellen is, naast datgeen wat min of meer op den ouden voet teruggebracht kan worden, is er veel dat niet, of dat slechts zeer langzaam te herstellen zal wezen.

Uit den grooten oorlog was Japan zowat als de O.-W.-er onder de mogendheden gekomen, plots heeft 't nu zijn verwoeste streek gekregen, over een uitgestrektheid, die niet veel zal verschillen met die in Frankrijk en België. Het heeft nu ook te beweenen zijn duizenden gevallen, gewonden, fysiek geschokten. Zijn nijverheid, zijn handel, zijn scheepvaart hebben een geweldigen knak gekregen, vele fabrieken zijn vernield, voorraden vernietigd, schepen vergaan. Buiten het geteisterde gebied heeft Z.- en N. Japan nog wel zeer belangrijke centra, die ongedeerd zijn gebleven, maar het geheele land zal het ziekteproces mee voelen. De zeeën zijn onveilig geworden, de bodem is hier zóó opgehoogd dat nieuwe eilanden zijn ontstaan, daar zóó gedaald dat eilanden verdwenen zijn. De toegangen tot de havens zijn onveilig geworden. De lichtteekens langs de kust zijn nu van twijfelachtige waarde.

De energie van het geheele land zal gedurende jaren er op gericht moeten zijn het verlorene te herwinnen.

Ook het slechte kan zijn goede zijde hebben. De nieuw opgetreden premier, Jamamoto, behoort tot de conservatieve partij, en is de drager der gedachte dat in een sterk militair- en nog in 't bijzonder in een sterk maritiem Japan het heil van den staat ligt.

BESCHIKBAAR.

DE
„ADI POESTAKA”
 UITGEVERS-MIJ EN
 ALGEMEENE BOEKHANDEL

Laan van Meerdervoort 332 's-Gravenhage

levert

ALLE WERKEN
OP ELK GEBIED

Studieboeken voor Lager-, Middelbaar- en
 Hooger Onderwijs; Leer- en Wordenboeken
 voor Indonesische, Algemeen-Oostersche en
 Moderne Europeesche Talen

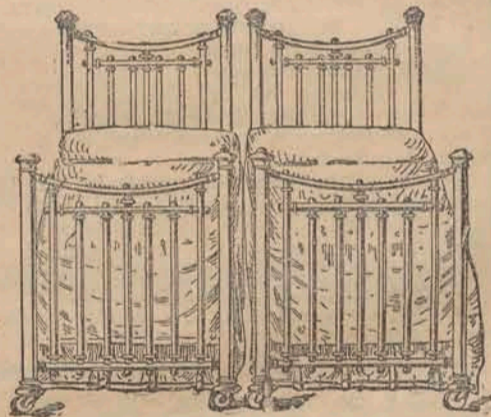
W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GROENMARKT 34, over de Prinsstraat.

TELEFOON H. 4420

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8 1/2 tot 6 uur.

LEDEN VAN DE VER. „OOST EN WEST”

hebben op vertoon van hun Lidmaatschap-kaart toegang tot de Clublokalen Restaurant en Leeszaal van de Amsterdamsche Burgerwacht, Singel, hoek Vijzelstraat Amsterdam.

Zij kunnen er elken Maandagmiddag tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de Afdeling Amsterdam der Vereeniging Oost en West aantreffen.

Wanneer U bij uw ieverancier van Geldersche worst, de worst ontvangt met een loodje gemerk! Anton Hunink, Deventer, dan verzekeren wij U, dat die Worst van prima Geldersche varkens bereid is en door vakmannen gemaakt is, terwijl wij ons verantwoordelijk stellen voor de qualiteit.

Anton Hunink, Deventer.
 Hofleverancier.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

**KANTOORBOEKEN
LOSBLADIGE BANDEN**

VOOR ALLE DOELEINDEN
VRAAGT GEILL. CATALOGUS

H. v. RIJENAM - DEN HAAG
ORANJELAAN 21, Telef. 2157/58

**BINDT GIJ AL ZELF UW MUZIEK
IN EEN H.V.R. BAND?**

Alle bladen liggen volkomen visk - Vraagt uwen Boekhandelaar

**NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW
NOBELSTRAAT 20 'S-GRAVENHAGE**

**Programma voor Jaargang VIII
(MEI 1923-APRIL 1924)**

Behalve die van actueelen aard, zullen de volgende
rijk geïllustreerde artikelen in den achtsten jaargang
worden opgenomen:

- Prof. J. F. VAN BEMMELEN, Nederl.-Indische dieren.
- Dr. F. D. K. BOSCH, Een hypothese omtrent den oorsprong
der Hindoe-Javaansche kunst.
- J. G. DOORMAN, In de Preanger.
- Vormen van het Oostersch despotisme
in de dagen der Oost-Indische Compagnie.
- T. VAN ERP, Voorstellingen van vaartuigen op de reliefs
van den Boroboedoer.
- Het Kala-Makara-ornament in de Hindu-
Javaansche kunst.
- T. ESSER, De feestelijkheden van den Oost-Javaan.
- J. E. JASPER, Naar den top van den berg Slamet.
- G. KALFF, Blitar.
- JAAP KOOL, Over Gongs en Ankleongs.
- Prof. N. J. KROM, De waardeering der Hindoe-Javaansche
kunst.
- Prof. J. A. LOEBER, Een oeroud wapen. II. Het blaasroer
in Europa.
- Dr. J. J. PAERELS, De Indigo-cultuur.
De Katoen-cultuur.
De Gambir-cultuur.
- Dr. EUG. M. M. PARAVICINI, Over de kapmessen van
Nederlandsch-Indië.
- Jkvr. D. VAN SCHMIDT AUF ALTENSTADT, Donorodjo-
Bezoek
Gouverneur-Generaal op Lombok.
- Jhr. B. C. C. M. VAN SUCHTELEN, De ruïne van het
oud-Portugeesche fort op Poeloe Endeh (Zuid-Flores).
- K. TIDEMAN--VAN BRUGGE, Javaansch houtsnijwerk.
Badplaatsen op Java.
- J. H. DE VRIES, Een predikant-kerkafbreker.

Waar nu acht jaren geleden dit Maandblad werd
opgericht ten einde te trachten eene meerdere be-
langstelling voor onze Koloniën op te wekken, daar
zullen wij het ten eerste op prijs stellen indien
wij ook op Uwe medewerking en steun mogen
rekenen

Gaarne stellen wij daartoe gratis proefnummers ter
beschikking en verzoeken U ons te willen opgeven
aan welke adressen wij een nummer ter kennis-
making mogen zenden.

U dank zeggend voor Uwe medewerking op deze
manier en ons aanbevolen houdend voor Uwe
wenken, welke wellicht een verhooging van het
aantal abonnementen ten gevolge kan hebben,
teekenen wij

Hoogachtend,
DIRECTIE MAANDBLAD
"NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW"

:: TRICOT ONDERGOEDEREN ::
VAN
JANSEN & TILANUS, FRIEZENVEEN

Zijn optreden had schierpte kunnen geven aan den stille
strijd, die de Washington-conferentie ten spijt, gevoerd
werd om de heerschappij over den Stillen Oceaan. De
kwestie van de versterking van Singapore als Britsche
oorlogshaven, van de schepping van een Australische zee-
macht, alsook het vlootontwerp thans in Nederland aan de
orde, zijn als verschijnselen te beschouwen van de vrees
voor een grooten politieken storm in den Stillen Oceaan.
Zooals wij reeds eerder meldden, zou de Britsche Rijk-
conferentie, die eerstdaags te Londen geopend wordt, zich
ook met dit vraagstuk inlaten. Is het waar, dat de aan
Japan toegebrachte slag, een zoodanige inspanning voor den
wederophou zal vergen, dat zelfs een Jamamoto niet om
geld voor maritieme doeleinden zal durven vragen, dan
kunnen zij, die meenden met Japan als groote zeemogend-
heid rekening te moeten houden, op de verhoudingen om
en op den Stillen Oceaan wel een nieuwen kijk krijgen. Nu
de premiers der Britsche dominions juist te Londen samen-
komen met de leiders der Britsche politiek, is de kans niet
uitgesloten dat wij hieromtrent spoedig iets zullen ver-
nemen. Maar rijp voor een beslissing kan de zoo plotseling
opgekomen kwestie toch nog niet zijn. De politiek kan Ame-
rika en Groot-Britannië, bevrijd van de vrees voor een machtig
Japan, er nu toe drijven, de gelegenheid gunstig te achten
om zich in het Verre Oosten een sterke positie te ver-
zekeren, vóór dat het Rijk van den Mikado weer op zijn
verhaal kan komen? De politiek rekent niet met medelijden
en belangeloosheid, zij weet, als 't noodig is, het eigen-
belang in een formule van algemeen belang te kleeden.
Zal de aardbeving de verhoudingen in den Stillen Oceaan
hebben verhelderd of vertroebeld?

Als merkwaardigheid geven wij nog het volgend berichtje
weer, er speelt treurige humor door. Een Japansch blad
bracht het juist over op den dag der uitbarsting. Twee
Japansche hoogleraren van de universiteit van Kyoeshoe
hadden besloten een proef te nemen met het benutten van
de vulcanische kracht van den vuurspuwendend berg Beppoe
ten nutte van de nijverheid. Stalen buizen zouden in 't
inwendige gedreven worden, de warmte zou in drijfkracht
omgezet moeten worden. Is de god Vulkan wellicht ver-
ontwaardigd door deze democratisering van zijn aristo-
cratischen macht?

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur:

De N. V. Nederlandsche Maatschappij voor
Cinematografie, Filmfabriek „Polygoon” te Haar-
lem vervaardigt uit haar Nederl. filmjournaal een
speciaal voor Indië bestemde copie „Nieuws uit
Holland”, welke elke week wordt afgezonden en
dus eene maand na de vervaardiging in de hoofd-
steden en daarna in de kleine plaatsen van Indië
vertoond wordt. Dit middel om meer kennis om-
trent Nederland in Indië te verspreiden wenschde de
Vereeniging „Oost en West” gaarne te steunen en
beveelt het ook den lezers van het Koloniaal
Weekblad aan die dan van gebeurtenissen in Ne-
derland, voor de bevolking van Indië van belang,
per briefkaart aan genoemd adres, zouden kunnen
kennis geven.

Van Boeatan:

Op uitnoodiging van het Bestuur der Ver. voor
Ned. Jaarbeurzen, neemt Boeatan weder deel aan
de Jaarbeurzen, welke thans van 12-25 dezer te
Utrecht wordt gehouden en bijzonder goed geslaagd
mag heeten.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:
J. Th. G. Duffer, N. Haven 73a, Schiedam, als onderwijzer.
Mr. G. Wijers, te Lisse, p.a. Dr. Th. Ruys, als rechterlijk
ambtenaar.
Mr. H. S. Goldschmidt, Zeestraat 66b, Den Haag, als amb-
tenaar ter beschikking bij den dienst der belastingen.
J. A. Meyers, Bilderdijkstraat 48 III, Amsterdam.
H. van der Tol te Huizum; beiden als onderwijzer.

DEN LEDEN wordt belezfd doch dringend verzocht,
bij adresverandering hiervan ten
spoedigste mededeeling te doen; in Nederland aan den
Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den
Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den
Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

N. V. Meubelfabriek „DELTA”
Van Broekhuizenstraat 26-28-30 - Telef. 893
NIJMEGEN
Wij kunnen U momenteel aanbieden: S
Complete Huiskamers van af f 315.-

Mutaties van 29 Aug. tot 12 Sept. 1923.

Nieuwe leden

- B. ter Braake, Apeldoorn, Frisolaan 7, f 5.
- Mevr. A. C. Woudstra, Apeldoorn, Postweg 27, f 5.
- K. H. Korff, Apeldoorn, van Hasseltlaan 19, f 5.
- P. C. ter Kuile, Loolaan 20, Apeldoorn, f 5.
- J. S. Tromp, Gep. Luit.-Kolonel, Regentesselaan 32, Apel-
doorn, f 5.
- D. Dekker, onderwijzer 1ste kl., Copernicusstraat 50, Den
Haag, f 5.
- A. J. Koens, Landbouw-Consulent m.v., p.a. den Heer
Wilbrink te Lunteren, f 5.

Af schrijven.

- D. van den Berg, Majoor Infanterie, Malang.
- Mevr. F. E. van Houtrijve geb. Scheurer, Utrecht, Weerd-
singel O.Z. 66a (overleden).

Adresveranderingen.

- H. Bellers, Houtvester m.v., van: Bussum, Graaf Florislaan
21, naar: Amsterdam, Hendrik Jacobstraat 12, p.a. fam-
Viuk, f 5 (contr. 1923 reeds voldaan).
- Mej. L. H. M. Engelenburg, Den Haag, van: Frederik Hen-
drikaan 13, naar: Rusthuis: „Bertha”, Johan van Olden-
barneveldtlaan 8.
- F. H. R. Neumann, Gep. Insp. v. Financiën, van: Den Haag,
Valkenboschlaan 149, naar: Brussel, Hotel des Palais, 49
Rue des Palais.
- A. S. J. Fernandes, oud W.-I. Ambtenaar, Den Haag, van:
Wattstraat 14a, naar: Conradkade 37.
- A. Breevoordt, Gep. Ass. Resident, Den Haag, van: Marconi-
straat 16, naar: Marconistraat 14.
- C. J. Evers, Amsterdam, van: Sarphatistraat 107, naar:
Sarphatistraat 133.
- F. J. Heeres, Luit. t. Zee 1e kl., van: Den Haag, Koninginne-
gracht 88, naar: Hotel den Burg, te Nieuwediep.
- C. G. Cramer, Hoofdingenieur m.v., van: Den Haag, Staten-
laan 111, naar: Vijverlaan 6, Heemstede (Haarlem), f 5.
(Contr. 1923 reeds voldaan).
- A. F. Rohn, Deventer, van: Polstraat 23, naar: Binnen-
singel 70.
- H. Folmer, Geëmpeerde Suikercultuur van: plantage
„Zoelen”, Paramaribo, naar: Batavia, p.a. Ned. Handel Mij-
Dr. A. N. Barend, Districts-Geneesheer W.-I., van: Parama-
ribo, naar: Den Haag, p.a. Dep. v. Koloniën, f 5.
- A. F. Goosen, Schout-bij-Nacht, van: Den Haag, Koni-
ginnegracht 14a, naar: Weltevreden, Parapattan 38.
- Ch. J. R. Both, Directeur H.B.S., van: Rijswijk, Verhagen
Metmanstraat 36, naar: Soerabaya.
- Ch. E. le Rütte, Gep. Hoofdkantoorchef P. en T. van: Ma-
kassar naar: Buitenzorg, Hotel Plantentuin, Grootte Weg 28.
- Mr. H. J. Boswijk, Officier v. Justitie, van: Weltevreden,
Dep. v. Justitie naar: Raad v. Justitie te Padang.
- J. G. Mooijen, Ass.-Resident, van: Piroe (Ceram) naar:
Bonthain (Celebes).
- J. J. M. A. Popelier, Ass.-Resident, van: Weltevreden, Dep.
B. B., naar: Bodjonegoro (Rembang).
- L. J. L. Kluit, marconist, Den Haag, van: Nicolastraat 91
naar: Sweelinkstraat 193.
- Mevr. Wed. C. M. Laseur-Vielars, Den Haag, van: Mar-
conistraat 16 naar: Obrechtstraat 504.
- J. A. H. S. Hanozet Gordon, Gep. Ass.-Resident, van: Nico-
naar: Den Haag, Riouwstraat 208.
- S. E. van Nooten, Insp. In- en Uitvoerrecht, van: Wel-
tevreden, Schoolweg 7, naar: Amsterdam, van Eeghen-
straat 22 huis, f 5 (contributie '23 reeds voldaan).
- W. R. Menkman, Kon. West-Indische Mailedienst, van: New-
York naar: Amsterdam, Het Scheepvaarthuis, Prins
Hendrikade, f 10.
- H. J. Voskuil, oud-Majoor N.-I. L., Leeraar M. A., van:
Kampen naar: Hotel Dennenoord, Ginneken (Breda), f 5
(contributie '23 reeds voldaan).
- K. Simon Thomas, van: Utrecht, Koningslaan 2, naar:
de Kemperstraat 60 te Oegstgeest (Leiden), f 5 (contri-
butie '23 reeds voldaan).
- H. Ph. Th. Witkamp, De Bilt, van: Bunnikse Weg 9 naar:
Bunnikse Weg 11.
- E. J. Bergmans, Oud-Ingenieur, Apeldoorn, van: Boschweg
13, naar: Nassaulaan 4.
- Mr. C. J. Hoek, Voorzitter Landraad, van: Djokdja naar:
Buitenzorg.
- H. Radersma, Ass.-Resident, van: Weltevreden Dep. B. B.
naar: Sintang.
- J. J. Wittenberns, onderwijzer 1ste kl., van: Weltevreden
Dep. v. Ond., naar: Oengaran, Hol. Inl. School.
- Prof. Dr. Titus Brandsma, van Oss naar: Nijmegen, Speer-
straat 26, f 5. (Contributie '23 reeds voldaan).

M. A. VREESWIJK
WIJNHANDEL - UTRECHT
Uitvoerige Prijscourant op aanvraag gratis.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”
 Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes
 2de SCHUIJTSTRAAT 332 (Duinoord) - DEN HAAG
 Afd. A (6 leerjaren) opleid. H. B. S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B. (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
 leiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lokalen. Centr. verwarming. Electr. verlichting

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
 Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
 Noordwal 4, Tel. 2461
 Filiaal: ARNHEM
 Eusebiusbl. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST”.
HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1,50, noenmaal f 0,75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
 - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Serie I.
1. Nederlandsch-Indië en de handel.
 2. Indische toestanden gezien door een inlander.
 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
 4. Sarikat-Islam.
 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
 6. De afschaffing van de laatste heerenrechten op Java.
 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van rijken.
 8. De Europeesche vrouw in Indië.
 9. De bosschen van Nederl.-Indië, haane benutting en verzorging.
 10. Over de Kolonie Suriname.

- Serie II.
1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
 2. Het Javaansch tooneel.
 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
 4. De theecultuur op Java.
 5. s-Lands Plantentuin te Buitenzorg.
 6. Een doode taal in Indië.
 7. De inlandesche dorpsgemeenschap op Java.
 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

- Serie III.
1. Over Ball en zijne bewoners.
 2. Bevolking in Nederlandsch-Indië.
 3. Kinderernutnaliteit in Nederlandsch-Indië.
 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.

Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.
 Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeling 's-Gravenhage is gevestigd Heulstraat 17 (Hoofdbestuur).

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst.

Wasschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

BESCHIKBAAR

C. HOYNG

SPIJSTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

KRISTAL - PORSELEIN

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND” TE GOUDA

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

Firma JOS. BROUWERS

Wijnhandel

Kantoor:

Noordeinde 202 - DEN HAAG - Tel. H. 2913

SPECIALITEIT in

ROYAL BARSAC

Grand Vin Etampé

à f 2.25 per flesch.

MEDOC, Superieur

à f 1.25 per flesch.

Verder alle merken verkrijgbaar

N.V. GOGARN'S
MEUBILEER.MIJ.

MEUBELN
BETIMMERINGEN
BEHANGERIJ
STOFFEERDERIJ

DEN HAAG

ROTTERDAM

NOORDEINDE 64c

WESTNIEUWLAND 13

TELEFOON H. 1076

TELEFOON No. 1774

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
 AMSTERDAM—ROTTERDAM.

L. C. JACOBI voorheen J. F. CUIJPERS
's-GRAVENHAGE - SOERABAYA
Regentesselaan 123 bij Regentesseplein Tel. M. 1403

Wendt U voor
**Huur en Huurkoop, Inruilen, Repareeren,
Stemmen en Transporteeren**
tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het meest
bekende adres.

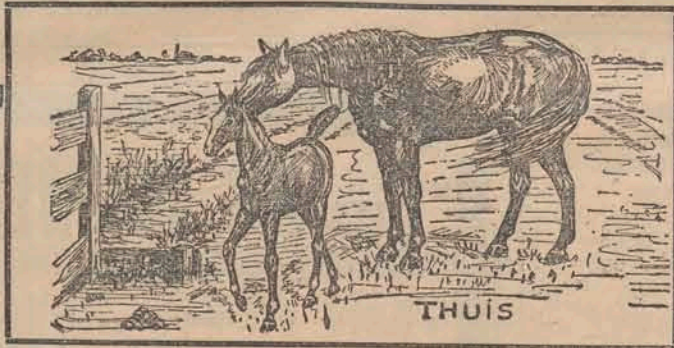
GROOTSTE voorraad, BESTE merken.
SPECIAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO'S
UITSLUITEND ORIGINEELE MERKEN.

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 4947
DEN HAAG
De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

BESCHIKBAAR.

De Paardenwereld

Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN

**Draverijen, Rensport, Concours-Hippique,
Fokkerij, Hoefbeslag, enz.**

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar,
desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche
termijnen van f 3.—.

Bevat o.m. de officiële programma's van de Draverijen en Rennen
dit jaar te houden op Duindigt.

AFZONDERLIJKE NUMMERS van dit blad zijn à f 0.20
verkrijgbaar aan de Spoorweg-Kiosken te Alkmaar, Amersfoort, Amster-
dam (1e en 2e perron), Apeldoorn, Bussum, Den Haag (H. S.), Gorin-
chem, Haarlem, Hilversum, Leiden, Rotterdam (Maas en Hofplein), Tiel.
Daarenboven te 's-Gravenhage in **HILLEN'S** Sigaren-
Magazijn, Prinsestraat 184 en Goudenregenstraat hoek Laan
v. Meerdervoort, en bij de Uitgevers: Nobelstraat 20.

A. SCHRÖDER & Co.

GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE

Onze **Herfst-Artikelen** komen
geleidelijk binnen.

Wollen Ondergoederen
CONFECTIE

voor **DAMES en KINDEREN**

BESCHIKBAAR.

Magazijn „NEDERLAND”

KATTENBURG & Co.
AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM
ROTTERDAM

Uitrustingen
voor de Tropen

Op aanvraag toezending
van catalogus

Onze reizigers
zije door
het geheel land
te ontbieden.

VERHUIZINGEN PER
Auto-Tapissières
H. VAN DEN BOLD
APELDOORN :: TELEF. No. 273

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. COSTER te Winnipeg